

Euroopa Liidu Teataja

C 279

54. aastakäik

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

23. september 2011

Teatis nr	Sisukord	Lehekülg
I	<i>Resolutsioonid, soovitused ja arvamused</i>	
	ARVAMUSED	
	Euroopa Andmekaitseinspektor	
2011/C 279/01	Euroopa andmekaitseinspektori aramus komisjoni hindamisaruande kohta nõukogule ja Euroopa Parlamendile seoses andmete säilitamise direktiiviga (direktiiv 2006/24/EÜ)	1
2011/C 279/02	Euroopa andmekaitseinspektori aramus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ja tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 1074/1999.....	11
2011/C 279/03	Euroopa andmekaitseinspektori aramus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus energiaturu terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta	20
II	<i>Teatised</i>	
	EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED	
	Euroopa Komisjon	
2011/C 279/04	Teatatud koondumise aktsepteering (Toimik COMP/M.6349 – Motherson/Cross Industries/Peguform/Wethje) ⁽¹⁾	28

ET

Hind:
3 EUR⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

(Jätkub pöördel)

<u>Teatis nr</u>	Sisukord (jätkub)	Lehekülg
2011/C 279/05	Teatatud koondumise aktsepteering (Toimik COMP/M.6218 – Ineos/Tessenderlo Group S-PVC Assets) ⁽¹⁾	28

IV Teave

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2011/C 279/06	Euro vahetuskurss	29
---------------	-------------------------	----

V Teated

HALDUSMENETLUSED

Euroopa Komisjon

2011/C 279/07	MEDIA 2007 – Arendus, levi, promotsioon ja koolitus – Taotlusvoor – EACEA/21/11 – Toetus tootmisprojektide arenduseks – mängufilmid, loomingulised dokumentaalfilmid ja animafilmid – üksikprojektid, paketoetus ja paketoetuse 2. etapp	30
2011/C 279/08	MEDIA 2007 – Arendus, levi, promotsioon ja koolitus – Taotlusvoor – EACEA/22/11 – Toetus sidus- ja võrguühendusega interaktiivsete teoste arenduseks	33

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

Euroopa Komisjon

2011/C 279/09	Eelteatis koondumise kohta (Juhtum COMP/M.6348 – Arla Foods/Allgäuland) ⁽¹⁾	36
2011/C 279/10	Eelteatis koondumise kohta (Juhtum COMP/M.6392 – Gores/Mexx) – Võimalik lihtsustatud korras menetlemine ⁽¹⁾	37

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus komisjoni hindamisaruande kohta nõukogule ja Euroopa Parlamendile seoses andmete säilitamise direktiiviga (direktiiv 2006/24/EÜ)

(2011/C 279/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris ⁽²⁾,

võttes arvesse määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽³⁾ eriti selle artiklit 41,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

I.1. Aruande avaldamine

1. 18. aprillil 2011 esitles komisjon andmete säilitamise direktiivi hindamisaruannet (edaspidi „hindamisaruanne”) ⁽⁴⁾. Hindamisaruanne saadeti samal päeval Euroopa andmekaitseinspektorile tutvumiseks. Alljärgnevas jaotises I.2 nime-

tatud põhjustel annab Euroopa andmekaitseinspektor omal algatusel välja käesoleva arvamuse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikliga 41.

2. Euroopa andmekaitseinspektorile anti enne teatise vastuvõtmist võimalus esitada mitteametlikke märkuseid. Euroopa andmekaitseinspektor märgib rahulolevalt, et komisjon on mitmeid märkusi dokumendi lõppversiooni koostamisel arvesse võtnud.
3. Komisjon on koostanud hindamisaruande, et täita talle andmete säilitamise direktiivi artiklis 14 kehtestatud kohustust hinnata direktiivi kohaldamist ja selle mõju ettevõtjatele ja tarbijatele eesmärgiga määrata kindlaks, kas direktiivi sätete muutmine on vajalik ⁽⁵⁾. Euroopa andmekaitseinspektor on rahul, et komisjon – olgugi et seda ei ole artiklis 14 rangelt nõutud – on võtnud aruandes arvesse ka „andmete säilitamise suhtes üldiselt väljendatud kriitika valguses ka direktiivi mõju põhiõigustele” ⁽⁶⁾.

I.2. Euroopa andmekaitseinspektori käesoleva arvamuse põhjused ja eesmärk

4. Andmete säilitamise direktiiv on Euroopa Liidu vastus pakistele julgeolekuprobleemidele pärast 2004. aastal Madridis ja 2005. aastal Londonis toimunud suuri terrorirünnakuid. Hoolimata andmete säilitamise skeemi koostamise õiguspärasest eesmärgist põhjustas see suure pahameelelaine, kuna meede mõjutas märkimisväärselt kodanike eraelu puutumatust.
5. Andmete säilitamise kohustus kooskõlas andmete säilitamise direktiiviga võimaldab pädevatel ametiasutustel jälgida kõigi Euroopa Liidus viibivate isikute telefoni- ja internetisuhtlust kuni kaks aastat, kui nad kasutavad telefoni- või internetiteenust.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37. Muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ, ELT L 337, 18.12.2009, lk 11.

⁽³⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽⁴⁾ KOM(2011) 225 (lõplik).

⁽⁵⁾ Andmete säilitamise direktiiv (direktiiv 2006/24/EÜ) võeti vastu 15. märtsil 2006. aastal ja avaldati Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 105, 13.4.2006, lk 54). Aruande esitamise tähtpäevaks määrati 15. september 2010, vt andmete säilitamise direktiivi artikli 14 lõige 1.

⁽⁶⁾ Vt hindamisaruanne, lk 1.

6. Telekommunikatsiooniliikluse andmete säilitamine läheb ilmselgelt vastuollu inimeste õigusega eraelu puutumatusele, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „konventsioon”) artiklis 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7.
7. Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi „inimõiguste kohus”) on korduvalt märkinud, et „ainuüksi isikuandmete säilitamine on vastuolus artikliga 8 [konventsioon]” (7). Eeskätt seoses telefonisideandmetega sedastab inimõiguste kohus, et „sellise teabe edastamine politseile ilma teenust tarbiva isiku eelneva nõusolekuta läheb samuti [...] vastuollu artiklis 8 tagatud õigusega [konventsioon]” (8).
8. Konventsiooni artikli 8 lõikest 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 52 lõikest 1 järeldub, et sekkumine võib olla põhjendatud, kui see on seadusega sätestatud, sellel on õiguspärane eesmärk ja see on nimetatud õiguspärase eesmärgi saavutamiseks demokraatlikus ühiskonnas vajalik.
9. Euroopa andmekaitseinspektor on tunnistanud, et teatud andmeliiklus- ja asukoohaandmed võivad olla õiguskaitseasutuste jaoks terrorismivastases ja muude raskete kuritegude vastases võitluses määrava tähtsusega. Samas on Euroopa andmekaitseinspektor eraelu puutumatuse ja andmekaitse kontekstis väljendanud korduvalt kahtlusi andmete sellises ulatuses säilitamise põhjendatuse kohta (9). Neid kahtlusi on jaganud mitu kodanikuühiskonna organisatsiooni (10).
10. Euroopa andmekaitseinspektor on eri viisidel tähelepanelikult jälginud direktiivi koostamist, kohaldamist ja arengut alates 2005. aastast. Euroopa andmekaitseinspektor esitas 2005. aastal kriitilise arvamuse pärast seda, kui komisjon avaldas oma ettepaneku direktiivi kohta (11). Pärast direktiivi vastuvõtmist astus Euroopa andmekaitseinspektor andmete säilitamise eksperdirühma liikmeks, millele viidatakse andmete säilitamise direktiivi 14. põhjenduses (12). Euroopa andmekaitseinspektor osaleb ka artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühmas, kes on käesolevas asjas avaldanud mitu dokumenti, neist viimati 2010. aasta juulis. Tegemist oli aruandega direktiivi praktikas rakendamise kohta (13). Euroopa andmekaitseinspektor on osalenud ka Euroopa Kohtu kohtuasjas, mis käsitles direktiivi õiguspärasust (14).
11. Hindamisaruande ja -protsessi tähtsust ei saa üle hinnata (15). Andmete säilitamise direktiivis esitatakse hea näide Euroopa Liidu meetme kohta, mille eesmärk on tagada õiguskaitsetegevuste raames loodud ja töödeldud elektroonilise side andmete kättesaadavus. Nüüd, mil meeted on rakendatud mitu aastat, peaks selle praktilisuse hinnang tegelikult näitama, milline on meetme vajalikkus ja proportsionaalsus eraelu puutumatuse ja andmekaitse seisukohast. Sellega seoses on Euroopa andmekaitseinspektor nimetanud hinnangut andmete säilitamise direktiivi tõheteks (16).
12. Praegune hindamisprotsess mõjutab vabaduse, julgeoleku ja õiguse kontekstis ka teisi vahendeid, millega reguleeritakse teabehaldust, sealhulgas isikuandmete suure mahus töötlemist. Komisjon järeldas 2010. aasta teatises, et paljude vahendite hindamismehhanismid on väga mitmekesised (17). Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et praegust hindamisprotsessi tuleks kasutada selleks, et kehtestada Euroopa Liidu vahendite hindamise standardid ja tagada, et alles jääksid vaid tõeliselt põhjendatud meetmed.
13. Euroopa andmekaitseinspektor soovib selles kontekstis jagada oma mõtteid hindamisaruandes esitatud tulemuste kohta avaliku arvamuseks. Seda tehakse protsessi varajases etapis, et anda edaspidisesse arutelluse tõhus ja konstruktiivne panus võimaluse korral komisjoni hindamisaruandes viidatud uue seaduseelnõu kujul (18).

I.3. Arvamuse ülesehitus

14. Käesolevas arvamuses analüüsitakse hindamisaruannet ja arutatakse selle üle eraelu puutumatuse ja andmekaitse kontekstis. Analüüsis keskendutakse sellele, kas praegune andmete säilitamise direktiiv vastab nimetatud kahe põhiõiguse nõuetele. See hõlmab analüüsi selle kohta, kas direktiiviga reguleeritud andmete säilitamise vajalikkust on piisavalt tõendatud.
15. Käesoleval arvamusel on alljärgnev ülesehitus. II osas käsitletakse andmete säilitamise direktiivi peamist sisu ja selle seost direktiiviga 2002/58/EÜ, milles käsitletakse
- (7) Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 4. detsembri 2008. aasta otsus *S. ja Marper vs. Ühendkuningriik*, 30562/04 ja 30566/04, punkt 67.
- (8) Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 2. augusti 1984. aasta otsus *Malone vs. Ühendkuningriik*, A-82, punkt 84.
- (9) Vt Euroopa andmekaitseinspektori aramus, 26. september 2005, ELT C 298, 29.11.2005, lk 1. Konverentsil, mille komisjon korraldas 2010. aasta detsembris, käsitles Euroopa andmekaitseinspektor seda instrumenti kui „kõige rohkem eraellu tungivat instrumenti, mille EL kunagi vastu on võtnud instrumenti ulatuse ja mõjutatud isikute arvukuse tõttu”, vt 3. detsembri 2010. aasta kõne, mis on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>) rubriigis „Publications” („Avaldatud dokumendid”) >> „Speeches & Articles” („Kõned ja artiklid”) >> „2010”.
- (10) Vt 22. juunil 2010. aastal mitmetelt kodanikuühiskonna organisatsioonidelt volinikele Malmströmile, Redingile ja Kroesile adresseeritud kiri. (http://www.vorratsdatenspeicherung.de/images/DRletter_Malmstroem.pdf).
- (11) Vt Euroopa andmekaitseinspektori aramus, millele on viidatud 9. joonealuses märkuses.
- (12) Vt ka komisjoni 25. märtsi 2008. aasta otsus, ELT L 111, 23.4.2008, lk 11.
- (13) Vt töörühma soovitus nr 172, 13. juuli 2010, aruanne 1/2010 teise ühise täitemeete kohta.
- (14) Vt Euroopa Kohtu 10. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-301/06 *Iirimaa vs. Euroopa Parlament ja nõukogu*. Vt ka kohtuasi, millele viidatakse allpool 29. punktis.
- (15) Euroopa andmekaitseinspektor rõhutas oma 2005. aasta arvamuses instrumenti hindamise kohustuse olulisust (vt 9. joonealune märkus, punktid 72–73).
- (16) Vt 3. detsembri 2010. aasta kõne, millele on viidatud 9. joonealuses märkuses.
- (17) KOM(2010) 385, 20. juuli 2010, „Ülevaade teabehaldusest vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal”, lk 24. Vt seoses teatisega Euroopa andmekaitseinspektori aramus, 30. september 2010, mis on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>) rubriigis „Consultation” („Konsultatsioonid”) >> „Opinions” („Arvamused”) >> „2010”.
- (18) Vt hindamisaruanne, lk 32.

isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (edaspidi „eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv“) ⁽¹⁹⁾. III osas käsitletakse põgusalt Lissaboni lepingu tõttu tekkinud muudatusi, kuna need on käesolevas asjas eriti suure tähtsusega ja mõjutavad vahetult viisi, kuidas tuleks käsitada, hinnata ja vajaduse korral läbi vaadata Euroopa Liidu eeskirju andmete säilitamise kohta. Kõige mahukam osa, IV osa sisaldab analüüsi andmete säilitamise direktiivi õiguspärasust seoses eraelu puutumatuse ja andmekaitsega ning hindamisaruanandes esitatud järelduste kontekstis. V osas arutatakse võimalikke edaspidiseid tegevusi. Arvamus lõpeb VI osas esitatud järeldustega.

II. EUROOPA LIIDU ANDMETE SÄILITAMIST KÄSITLEVAD EESKIRJAD

16. Käesoleva arvamuse kontekstis viitab andmete säilitamine üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutajatele või üldkasutatavate sidevõrkude pakkujatele kehtestatud kohustusele säilitada andmeliiklus- ja asukohaandmeid ning seonduvaid andmeid, mis on vajalikud teatud ajavahemiku jooksul teenust tellinud isiku või teenuse kasutaja tuvastamiseks. See kohustus kehtestatakse andmete säilitamise direktiivis, mille artikli 5 lõikes 1 täpsustatakse säilitatavate andmete kategooriad. Direktiivi artikli 6 kohaselt tagavad liikmesriigid, et neid andmeid säilitatakse vähemalt kuue kuu jooksul ja mitte rohkem kui kaks aastat alates teabevahetuse toimumise kuupäevast.
17. Andmeid säilitatakse niivõrd, kuivõrd teenuseosutajad neid andmeid asjakohaste sideteenuste osutamise protsessis loonud või töödeldud on (artikkel 3). See hõlmab ka ebaõnnestunud kõnedega seonduvaid andmeid. Direktiivi kohaselt ei tohi teabevahetuse sisu avaldavaid andeid säilitada (artikli 5 lõige 1).
18. Andmeid säilitatakse, et andmed oleksid kättesaadavad „iga liikmesriigi riiklikus õiguses määratletud raskete kuritegude uurimiseks, avastamiseks ja kohtus menetlemiseks“ (artikli 1 lõige 1).
19. Andmete säilitamise direktiiv ei sisalda teisi eeskirju tingimuste kohta, mille alusel pädevad riiklikud asutused säilitatud andmetele juurde pääsevad. See on jäetud liikmesriikide otsustada ja asub väljaspool direktiivi kohaldamisala. Direktiivi artiklis 4 rõhutatakse, et nimetatud riiklikud eeskirjad peavad olema kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimustega, mis on seaduse ja eelkõige konventsiooniga sätestatud.
20. Andmete säilitamise direktiiv on tihedalt seotud eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiiviga. Selles andmete säilitamise ülddirektiivi 95/46/EÜ täpsustavas ja täiendavas direktiivis määratakse, et liikmesriigid peaksid tagama teabevahetuse ja seonduvate andmeliikluse

andmete konfidentsiaalsuse ⁽²⁰⁾. Eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlevas direktiivis nõutakse, et elektrooniliste sideteenuste kasutamisel loodud või töödeldud andmeliiklus- või asukohaandmed tuleb kustutada või muuta anonüümseks, kui neid teabevahetuse toimumiseks enam ei vajata, välja arvatud juhul ja üksnes niikaua, kui neid arveldamiseks vaja läheb ⁽²¹⁾. Eelneva nõusoleku korral võib teatud andmeid töödelda lisandväärtusega teenuste osutamiseks vajaliku ajavahemiku jooksul.

21. Eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikli 15 lõike 1 alusel võivad liikmesriigid võtta seadusandlikke meetmeid, et piirata eespool nimetatud kohustuste ulatust, kui see „on vajalik, otstarbekas ja proportsionaalne abinõu selleks, et kaitsta [...] riiklikku julgeolekut (st riigi julgeolekut), riigikaitset, avalikku korda, kriminaalkuritegude või elektroonilise sidesüsteemi volitamata kasutamise ennetamist, uurimist, avastamist ja kohtus menetlemist“. Andmete säilitamise probleemile on eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikli 15 lõikes 1 sõnaselgelt viidatud. Liikmesriigid võivad „võtta seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette andmete säilitamine piiratud aja jooksul“, kui see on eespool nimetatud põhjustel põhjendatav.
22. Andmete säilitamise direktiiv pidi ühtlustama liikmesriikide algatusi artikli 15 lõike 1 kohaselt seni, kuni see on seotud kriminaalkuritegude uurimist, avastamist ja kohtus menetlemist käsitlevate andmetega. Tuleb rõhutada, et andmete säilitamise direktiiv on eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlevas direktiivis ülistatud üldiste kohustuste erand, millega lubatakse andmed kustutada, kui neid enam vaja ei lähe ⁽²²⁾.
23. Andmete säilitamise direktiivi vastuvõtmisel lisati eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artiklisse 15 täiendav lõike 1 punkt a, milles sedastati, et artikli 15 lõiget 1 ei kohaldata andmetele, mille säilitamist on andmete säilitamise direktiivi artikli 1 lõikes 1 nimetatud eesmärkidel konkreetselt nõutud.
24. Hindamisaruanandes on märgitud – nagu seda edaspidi jaotises VI.3 ka arutatakse –, et artikli 15 lõiget 1 ja artikli 15 lõike 1 punkti b on paljud liikmesriigid kasutanud andmete säilitamise direktiivi alusel ja muudel eesmärkidel andmete säilitamiseks ⁽²³⁾. Euroopa andmekaitseinspektor on viidanud sellele kui õigusliku raamistiku seaduslõngale, mis takistab andmete säilitamise direktiivi eesmärki luua tööstuses võrdsed võimalused ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Vt eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikkel 5.

⁽²¹⁾ Vt eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artiklid 6 ja 9.

⁽²²⁾ Vt ka artikli 29 alusel loodud töörihma aruanne, 13. juuli 2010, millele on viidatud 13. joonealuses märkuses, lk 1.

⁽²³⁾ Vt hindamisaruanne, lk 24. Vt sellega seoses andmete säilitamise direktiivi 12. põhjendus.

⁽²⁴⁾ Vt 3. detsembri 2010. aasta kõne, millele on viidatud 9. joonealuses märkuses, lk 4.

⁽¹⁹⁾ Vt joonealust märkust 2.

III. ÜLDINE EUROOPA LIIDU ÕIGUSLIK RAAMISTIK ON PÄRAST LISSABONI LEPINGU JÕUSTUMIST MUUTUNUD

25. Uue Lissaboni lepingu jõustumisega on andmete säilitamise direktiiviga seotud üldine Euroopa Liidu õiguslik raamistik märkimisväärselt muutunud. Peamiseks proovikiviks osutus sambastruktuuri kaotamine, millega kehtestati erinevad õigusmenetlused ja läbivaatamismehhanismid Euroopa Liidu mitmes pädevusvaldkonnas.
26. Varasem sambastruktuur tõstatas pidevalt arutelusid seoses Euroopa Liidu vahendi korrektse õigusliku alusega, juhul kui õiguslik küsimus kuulus Euroopa Liidu eri sammaste pädevusalasse. Õigusliku aluse valik ei olnud tähtsusetu, kuna see viis erinevate õigusmenetlusteni, näiteks seoses nõukogu hääletusnõuete (kvalifitseeritud häälteenamus või ühehäälsus) või Euroopa Parlamendi sekkumisega.
27. Need arutelud olid andmete säilitamisega seoses väga asjakohased. Kuna andmete säilitamise direktiivi eesmärk oli ühtlustada operaatorite kohustusi ja kõrvaldada sedasi takistused siseturult, siis leidis õiguslik alus endise Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 95 (endine esimene sammas). Küsimusele oleks siiski võinud läheneda õiguskaitse seisukohast, väites, et andmete säilitamine oli raskete kuritegude vastase võitluse huvides, asetudes endise Euroopa Ühenduse asutamislepingu kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raamesse (endine kolmas sammas) ⁽²⁵⁾.
28. Lõpuks võeti Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 96 alusel vastu andmete säilitamise direktiiv, millega reguleeriti vaid operaatorite kohustusi. Direktiiv ei sisaldanud eeskirju õiguskaitseasutuste säilitatud andmete kättesaadavuse ja kasutamise kohta.
29. Pärast vastuvõtmist seati direktiivi õiguspärasus Euroopa Kohtus kahtluse alla. Väideti, et direktiiv oleks pidanud põhinema esimese samba asemel kolmandal sambal, sest andmete säilitamise eesmärk (kriminaalkuritegude uurimine, avastamine ja kohtus menetlemine) langes Euroopa Liidu kolmanda samba pädevusalasse ⁽²⁶⁾. Kuid kuna pädevate asutuste tegevus oli sõnaselgelt direktiivi kohaldamisalast välja jäetud, järeldas Euroopa Kohus, et direktiiv tugines õigustatult Euroopa Ühenduse asutamislepingule ⁽²⁷⁾.
- ⁽²⁵⁾ Esimene ettepanek ELi andmete säilitamist käsitlevate eeskirjade kohta (raamotsus) põhines endisel Euroopa Ühenduse asutamislepingul ja selle esitasid Prantsusmaa, Iirimaa, Rootsi ja Ühendkuningriik. Vt nõukogu dokument nr 8958/04, 28. aprill 2004. Sellele ettepanekule järgnes komisjoni ettepanek, mis tugines Euroopa Ühenduse asutamislepingule. Vt KOM(2005) 438, 21. september 2005.
- ⁽²⁶⁾ See väide põhines Euroopa Kohtu otsusel broneeringuinfo kohtuasjas, vt Euroopa Kohtu 30. mai 2006. aasta otsus kohtuasjades C-317/05 ja C-318/04 Euroopa Parlament vs. nõukogu ja komisjon.
- ⁽²⁷⁾ Vt Euroopa Kohtu 10. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-301/06 Iirimaa vs. Euroopa Parlament ja nõukogu, punktid 82–83.
30. Algusest peale on Euroopa andmekaitseinspektor väitnud, et kui Euroopa Liit võtaks vastu andmete säilitamist käsitleva vahendi, peaks see reguleerima operaatorite kohustust ning õiguskaitseasutuste juurdepääsu andmetele ja nende kasutamist. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutas oma 2005. aasta arvamuses komisjoni ettepaneku kohta, et juurdepääs ja edasine kasutamine riiklike pädevate asutuste poolt moodustas teema esmatähtsa ja lahutamatu osa ⁽²⁸⁾.
31. Nagu edaspidi üksikasjalikumalt analüüsitud, on Euroopa Liidu küsimuse pooliku reguleerimise negatiivsed mõjud leidnud käesolevas hindamisaruandes kinnitust. Komisjon järeldab, et erinevused riiklikes õigusaktides, mis käsitlevad pädevate ametiasutuste juurdepääsu ja edasist kasutamist, on tekitanud operaatoritele suuri probleeme ⁽²⁹⁾.
32. Sambastruktuuri kaotamisega pärast Lissaboni lepingu jõustumist viidi Euroopa Liidu toimimise lepingus kokku kaks Euroopa Liidu pädevusala, mis võimaldab võtta Euroopa Liidu õigusakte vastu sama õigusmenetluse raames. See uus kontekst võimaldaks võtta vastu uue ühtse õigusakti andmete säilitamise kohta, millega reguleeritakse operaatorite kohustusi ning samuti õiguskaitseasutuste juurdepääsu ja edasise kasutamise tingimusi. Nagu alljärgnevalt on jaotises IV.3 selgitatud, nõuab õigus eraelu puutumatusele ja andmekaitsele, et kui kaalutakse Euroopa Liidu läbi vaadatud andmekaitsemeetme võtmist, peaks see vähemalt reguleerima seda teemat tervikuna.
33. Lissaboni lepinguga ei kaotatud mitte ainult sambastruktuur, sellega anti ka varem mittesiduvale Euroopa Liidu põhiõiguste hartale, mis sisaldas artiklites 7 ja 8 õigusi eraelu puutumatusele ja andmekaitsele, aluslepingutega samaväärne õigusjõud ⁽³⁰⁾. Subjektiivne õigus andmekaitsele lisati ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklisse 16, luues nii Euroopa Liidu isikuandmete kaitset käsitlevatele vahenditele eraldiseisva õigusliku aluse.
34. Põhiõiguste kaitse on juba ammu olnud Euroopa Liidu poliitika nurgakivi ja Lissaboni leping on viinud nende õiguste veelgi järjepidevama austamiseni Euroopa Liidu vaatepunktist. Lissaboni lepingust tulenevad muudatused innustasid 2010. aasta oktoobris komisjoni kuulutama välja põhiõiguste kultuuri edendamise kõigis seadusloome protsessi etappides ja väitma, et „[L]iit peab oma poliitika kujundamisel ja liikmesriigid selle elluviimisel juhinduma hartast” ⁽³¹⁾. Euroopa andmekaitseinspektor usub, et praegune hindamisprotsess pakub komisjonile hea võimaluse tõestada selle kohustuse täitmist.
- ⁽²⁸⁾ Vt 2005. aasta arvamus, punkt 80. Vt selle kohta ka käesoleva arvamuse IV osa punkti 3.
- ⁽²⁹⁾ Vt hindamisaruanne, lk 31.
- ⁽³⁰⁾ Vt Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõige 1.
- ⁽³¹⁾ KOM(2010) 573, 19. oktoober 2010, „Euroopa Liidu strateegia põhiõiguste harta rakendamiseks”, lk 4.

IV. KAS ANDMETE SÄILITAMISE DIREKTIIV TÄIDAB ERAELU PUUTUMATUST JA ANDMEKAITSET KÄSITLEVAID NÕUDEID?

35. Hindamisaruanne toob esile praeguse andmete säilitamise direktiivi mitmeid puudusi. Aruandes esitatud teabe põhjal selgub, et direktiiv ei ole täitnud oma peamist eesmärki, milleks on ühtlustada liikmesriikide õigusakte andmete säilitamise kohta. Komisjon märgib, et eesmärgi piiramise, andmetele juurdepääsu, säilitamisaegade, andmekaitse ja andmete turvalisuse ning statistika valdkonnas on seaduste ülevõtmises märkimisväärsed erinevused⁽³²⁾. Komisjoni sõnul on erinevused osaliselt tingitud direktiivis sõnaselgelt sätestatud erinevustest. Komisjon märgib siiski, et veelgi enam „on erinevused andmete säilitamises liikmesriikides tekitanud operaatoritele suuri probleeme” ja et „operaatoritel puudub endiselt õiguskindlus”⁽³³⁾. On ütlema tagi selge, et selline ühtlustamise puudumine kahjustab kõiki pooli: kodanikke, operaatoreid ja ka õiguskaitseasutusi.

36. Eraelu puutumatuse ja andmekaitse seisukohast õigustab hindamisaruanne ka järeldust, et andmete säilitamise direktiiv ei vasta nõuetele, mis on kehtestatud õigusega eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele. On mitmeid puudusi: andmete säilitamise vajalikkust, nagu see on ette nähtud andmete säilitamise direktiiviga, ei ole piisavalt tõendatud, andmete säilitamist oleks igal juhul võinud reguleerida eraellu vähem sekkuval viisil ning andmete säilitamise direktiivil puudub prognoositavus. Neid kolme aspekti on täpsustatud alljärgnevalt.

IV.1. Andmete säilitamise direktiivis sätestatud andmete säilitamise vajalikkust ei ole piisavalt tõendatud

37. Eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õigusesse on lubatud sekkuda vaid juhul, kui meede on vajalik, et saavutada seaduslik eesmärk. Andmete säilitamise vajalikkus õiguskaitsemeetmena on olnud pidevalt peamiseks arutelu-teemaks⁽³⁴⁾. Direktiivi ettepanekus väideti, et eraelu puutumatuse ja andmekaitse õiguse piirang oli „vajalik, et saavutada üldiselt tunnustatud eesmärgi kuritegevuse ja terrorismi ennetamisel ning nende vastu võitlemisel”⁽³⁵⁾. Kuid Euroopa andmekaitseinspektori osutas oma 2005. aasta arvamuses, et ei ole selles väites veendunud, sest selleks on vaja täiendavaid tõendeid⁽³⁶⁾. Kuid täiendavate tõendite esitamise tõdeti andmete säilitamise direktiivi 9. põhjenduses, et „andmete säilitamine on osutunud nii vajalikuks ja tõhusaks õiguskaitsevahendiks mitmes liikmesriigis”.

38. Piisavate tõendite puudumise tõttu väitis Euroopa andmekaitseinspektor, et andmete säilitamise direktiiv põhineb vaid eeldusel, et andmete säilitamine, nagu see on andmete

säilitamise direktiivis välja töötatud, on vajalik meede⁽³⁷⁾. Seetõttu kutsus ta komisjoni ja liikmesriike üles kasutama ära hindamisaruande pakutud võimalust esitada täiendavaid tõendeid, mis kinnitasid, et eeldus, nagu oleks andmete säilitamise meede vajalik, ja viis, kuidas seda on andmete säilitamise direktiivis reguleeritud, oli tõepoolest õige.

39. Siinkohal märgib komisjon hindamisaruandes, et „[e]namik liikmesriike on arvamuses, et andmete säilitamist käsitlevad Euroopa Liidu eeskirjad on vajalikud õiguskaitse ja ohvrite kaitse seisukohast ning kriminaalõigussüsteemide jaoks”. Lisaks viidatakse, et andmete säilitamine täidab väga olulist rolli kriminaaluurimisel, et andmete säilitamine on „vajalik ning teatavatel juhtudel isegi hädavajalik” ja on öeldud, et ilma andmete säilitamiseta ei oleks teatud kriminaalkuritegusid kunagi lahendada suudetud⁽³⁸⁾. Komisjon järeldab, et seetõttu peaks Euroopa Liit „andmete säilitamist kui turvameedet toetama ja reguleerima”⁽³⁹⁾.

40. On siiski kaheldav, kas komisjon võib tõesti järeldada, et enamik liikmesriike peavad andmete säilitamist vajalikuks vahendiks. Ei ole näidatud, millised liikmesriigid moodustavad enamuse, mis peaks Euroopa Liidu 27 liikmesriigi puhul olema vähemalt 14 liikmesriiki, et oleks võimalik rääkida liikmesriikide enamusest. Liikmesriike, kellele on 5. peatükis konkreetselt viidatud ja kellel järeldused põhinevad, on kõige rohkem üheksa⁽⁴⁰⁾.

41. Lisaks tundub, et komisjon tugineb peamiselt liikmesriikide väidetele selle kohta, kas nad peavad andmete säilitamist vajalikuks õiguskaitsevahendiks. Need väited aga näitavad pigem seda, et asjaomased liikmesriigid tahaksid Euroopa Liidu eeskirju andmete säilitamise kohta, kuid ei saa sellisel kujul tuvastada, kas andmete säilitamise kui Euroopa Liidu toetatud ja reguleeritud õiguskaitsemeetme järele on vajadus. Vajalikkust käsitlevaid väiteid tuleks kinnitada piisavate tõendusmaterjalidega.

42. On tõsi, et eraellu sekkumise meetme vajalikkust tõendada ei ole kerge ülesanne. Eriti aga komisjoni jaoks, kes sõltub paljuski liikmesriikide esitatud teabest.

43. Siiski, kui meede on juba võetud, nagu andmete säilitamise direktiiv, ja omandatud on praktilisi kogemusi, peaks olema piisavalt kvalitatiivset ja kvantitatiivset teavet, mille alusel on võimalik hinnata, kas meede tegelikult toimib ja kas võrreldavaid tulemusi oleks saavutatud ka õigusaktita või

⁽³²⁾ Vt hindamisaruanne, lk 32.

⁽³³⁾ Vt hindamisaruanne, lk 32.

⁽³⁴⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori 2005. aasta arvamus. Vt ka 22. juuni 2010. aasta kiri mitmetelt kodanikuühiskonna organisatsioonidelt.

⁽³⁵⁾ KOM(2005) 438, 21. september 2005, lk 3.

⁽³⁶⁾ Vt 2005. aasta arvamus, punktid 17–22.

⁽³⁷⁾ Vt 3. detsembri 2010. aasta kõne, millele on viidatud 9. joonealuses märkuses.

⁽³⁸⁾ Kõik tsitaadid on pärit hindamisaruandest, lk 23 või 31.

⁽³⁹⁾ Vt hindamisaruanne, lk 31.

⁽⁴⁰⁾ Tšehhi Vabariik, Sloveenia, Ühendkuningriik, Saksamaa, Poola, Soome, Madalmaad, Iirimaa ja Ungari.

alternatiivsete, vähem eraellu sekkuvate vahenditega. Selline teave peaks olema tegelik tõend ja näitama kasutamise ja tulemuse vahelist seost ⁽⁴¹⁾. Kuna see käsitleb Euroopa Liidu direktiivi, peaks teave esindama ka vähemalt enamiku Euroopa Liidu liikmesriikide konkreetseid tegevusi.

44. Pärast põhjalikku analüüsi leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et kuigi komisjon on ilmselgelt näinud palju vaeva, et koguda teavet liikmesriikide valitsustelt, ei ole liikmesriikide esitatud kvantitatiivne ja kvalitatiivne teave piisav, et kinnitada andmete säilitamise vajalikkust, nagu see on andmete säilitamise direktiivis välja töötatud. Kasutamise kohta on esitatud huvitavaid näiteid, siiski on aruandes esitatud teabes lihtsalt liiga palju puudujääke, et oleks võimalik teha üldiseid järeldusi vahendi vajalikkuse kohta. Lisaks tuleks teha täiendavaid uuringuid alternatiivsete vahendite kohta. Alljärgnevalt arutletakse nende kahe punkti üle edasi.

Hindamisaruandes esitatud kvantitatiivne ja kvalitatiivne teave

45. Peamiselt 5. peatükis ja hindamisaruande lisas esitatud kvantitatiivsetes statistilistes andmetes puudub oluline teave. Näiteks ei näita statistilised andmed, mis eesmärgil neid koguti. Lisaks ei näita numbrid, kas kõik andmed, millele juurdepääsu on taotletud, olid salvestatud andmete säilitamise juriidilise kohustuse tõttu või ärilistel eesmärkidel. Samuti puudub teave andmete kasutamise tulemuste kohta. Järelduste tegemisel valmistab probleeme ka see, et eri liikmesriikidelt pärit teave ei ole alati täielikult võrreldav ja et paljudel juhtudel esindavad graafikud vaid üheksat liikmesriiki.
46. Aruandes esitatud kvalitatiivsed näited piltlikustavad seda, kui tähtsat rolli on säilitatud andmed teatud olukordades täitnud ja millised on andmete säilitamise süsteemi võimalikud eelised. Siiski ei ole kõikidel juhtudel selge, kas säilitatud andmete kasutamine oli ainus vahend, et asjakohast kuritegu lahendada.
47. Mõningad näited illustreerivad andmete säilitamise meetme mõõdapääsmatust küberkuritegevuse vastu võitlemisel. Siinkohal väärib märkimist, et peamises rahvusvahelises õigusaktis selles valdkonnas – Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsioonis – ei käsitleta andmete säilitamist küberkuritegevusega võitlemise vahendina, vaid viidatakse üksnes andmete alleshoidmisele kui uurimisvahendile ⁽⁴²⁾.
48. Tundub, et komisjon hindab märkimisväärselt üle nende liikmesriikide esitatud näiteid, kus säilitatud andmeid on kasutatud, et välistada kahtlus aluste kuriteopaigas viibimist ja kontrollida alibeid ⁽⁴³⁾. Kuigi need on huvitavad näited

selle kohta, kuidas õiguskaitseasutused neid andmeid on kasutanud, ei saa nende näidetega kinnitada andmete säilitamise vajalikkust. Seda väidet tuleks kasutada ettevaatlikult, kuna sellega seoses võib valesi mõista, et andmete säilitamine on vajalik kodanike süütuse tõendamiseks, mida oleks keeruline viia vastavusse süütuse presumptsiooniga.

49. Hindamisaruandes käsitletakse vaid põgusalt andmete säilitamise väärtust seoses tehnoloogia arenguga, täpsemalt ettemaksega SIM-kaartide kasutamisega ⁽⁴⁴⁾. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et direktiivi tõhususe hindamiseks oleks harivamaks osutunud rohkem kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete andmete esitamine uute tehnoloogiate kasutamise kohta, mida direktiivis ei käsitleta (seda vahest nii IP-kõnede kui ka sotsiaalsete võrgustike puhul).
50. Hindamisaruanne on piiratud, kuna see keskendub enamasti kvantitatiivsetele ja kvalitatiivsetele andmetele, mille on esitanud andmete säilitamise direktiivi rakendanud liikmesriigid. Oleks siiski olnud huvitav teada, kas esines märkimisväärsed erinevusi nimetatud liikmesriikide ja nende liikmesriikide vahel, kes ei ole direktiivi rakendanud. Eriti huvitav oleks olnud näha nende liikmesriikide puhul, kelle rakendusaktid on tühistatud (Saksamaa, Rumeenia ja Tšehhi Vabariik), kas on olemas mingeid tõendeid kriminaaluurimiste edukuse tõusu või languse kohta kas enne või pärast nimetatud kehtetuks tunnistamisi.
51. Komisjon tunnistab, et hindamisaruandes esitatud statistilised andmed ja näited on teatud mõttes piiratud, kuid järeldab, et tõendid „näitavad sellegipoolest säilitatud andmete tähtsat rolli kriminaaluurimise jaoks” ⁽⁴⁵⁾.
52. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et komisjon oleks pidanud liikmesriikide suhtes kriitilisem olema. Nagu juba selgitatud, ei saa üksnes mõne liikmesriigi poliitilised avaldused sellise meetme vajalikkuse kohta põhjendada Euroopa Liidu meetmete võtmist. Komisjon oleks pidanud nõudma, et liikmesriigid esitaks piisavalt tõendeid meetme vajalikkuse kohta. Euroopa andmekaitseinspektori arvates oleks komisjon pidanud vähemalt avaldama toetust andmete säilitamisele kui turvameetmele (vt hindamisaruanne, lk 31) tingimusel, et liikmesriigid esitavad mõjude hindamisel täiendavaid tõendeid.

Alternatiivsed vahendid

53. Andmete säilitamise vajalikkus, nagu see on sätestatud andmete säilitamise direktiivis, oleneb ka sellest, kas on olemas eraellu vähem sekkuvaid alternatiivseid vahendeid, mis oleks võinud anda võrreldavaid tulemusi. Seda on kinnitanud Euroopa Kohus oma Schecke-kohtuasja 2010. aasta novembri kohtuotsuses, kus tühistati Euroopa Liidu

⁽⁴¹⁾ Vt vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohta ka Euroopa andmekaitseinspektori 25. märtsi 2011. aasta arvamus ELI broneeringuinfo ettepaneku kohta, mis on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>) rubriigis „Consultation” („Konsultatsioonid”) >> „Opinions” („Arvamused”) >> „2011”.

⁽⁴²⁾ Vt ka hindamisaruanne, lk 5.

⁽⁴³⁾ Vt hindamisaruanne, lk 24.

⁽⁴⁴⁾ Vt hindamisaruanne, lk 25.

⁽⁴⁵⁾ Vt hindamisaruanne, lk 31.

õigusakt põllumajandusfondidelt toetusi saanud isikute nimede avaldamise kohta ⁽⁴⁶⁾. Üks tühistamise põhjusi oli see, et nõukogu ja komisjon ei kaalunud alternatiivseid meetmeid, mis oleksid olnud kooskõlas avaldamise eesmärgiga ja rikkunud samas vähem asjaomaste isikute eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õigust ⁽⁴⁷⁾.

54. Andmete säilitamise direktiivi käsitlevates aruteludes nimetatud peamiseks alternatiiviks on andmete alleshoidmise meetod (*quick freeze* ja *quick freeze plus*) ⁽⁴⁸⁾. See seisneb selles, et tagatakse või säilitatakse ajutiselt ainult konkreetsete kahtlusaluste kriminaalse tegevusega seotud teatud telekommunikatsiooniteenuste andmeliiklus- ja asukohateave, mille võib seejärel kohtu loal õiguskaitseasutustele teha kättesaadavaks teha.

55. Andmete alleshoidmist on hindamisaruandes märgitud seoses eespool nimetatud küberkuritegevuse konventsiooniga, kuid seda peetakse ebasobivaks, sest, nagu öeldakse, „ei taga andmete alleshoidmine võimalust koguda tõendeid enne alleshoidmismääruse väljastamist. Samuti ei võimalda see teostada uurimist, kui uurimisobjekt on tundmatu, ega koguda tõendeid näiteks kuriteo ohvrite või tunnistajate liikumise kohta” ⁽⁴⁹⁾.

56. Euroopa andmekaitseinspektor tunnistab, et kui andmete alleshoidmise süsteemi kasutatakse laialdase andmete säilitamise süsteemi asemel, siis muutub kättesaadavaks vähem teavet. Siiski on andmete alleshoidmine just tänu sihipärasusele selline vahend, mis ulatuse ja mõjutatavate inimeste arvukuse poolest eraellu vähem sekkub. Hindamine ei peaks keskenduma üksnes olemasolevatele andmetele, vaid ka mõlema süsteemiga saavutatud erinevatele tulemustele. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et meetme põhjalikum uurimine on õigustatud ja hädavajalik. Seda võiks teha ka mõjude hindamise käigus lähikuudel.

57. Sellega seoses on kahetsusväärne, et komisjon võtab endale aruande järeldustes kohustuse uurida, kas – ja kui, siis kuidas – Euroopa Liidu andmete alleshoidmise lähenemisi viis võiks andmete säilitamist täiendada (mitte asendada) ⁽⁵⁰⁾. Võimalus kombineerida mis tahes säilitamisskeeme andmete säilitamisviiside menetluslikke kaitsemeetmetega väärib tõepoolest lähemat uurimist. Siiski soovib Euroopa andmekaitseinspektor komisjonil mõjude hindamisel kaaluda ka seda, kas andmete alleshoidmise süsteem või mõni muu vahend võiks praegust andmete säilitamise skeemi täielikult või osaliselt asendada.

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Kohtu 9. novembri 2010. aasta otsused kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09 Volker ja Markus Schecke.

⁽⁴⁷⁾ Euroopa Kohus, Schecke, punkt 81.

⁽⁴⁸⁾ *Quick freeze* on seotud konkreetse kahtlusaluse liiklus- ja asukohaandmete alleshoidmisega alates kohtuliku loa kuupäevast. *Quick freeze plus* hõlmab samuti ettevõtjate arveldamiseks ja edastamiseks säilitatud andmete alleshoidmist.

⁽⁴⁹⁾ Vt hindamisaruanne, lk 5.

⁽⁵⁰⁾ Vt hindamisaruanne, lk 33.

IV.2. Andmete säilitamise direktiiviga reguleeritud andmete säilitamine hõlmab igal juhul rohkem, kui on vajalik

58. Euroopa andmekaitseinspektori arvates ei sisalda hindamisaruanne piisavalt tõendeid, et näidata andmete säilitamise meetme vajalikkust, nagu see on sätestatud andmete säilitamise direktiivis. Hindamisaruanne võimaldab siiski järeldada, et andmete säilitamise direktiiviga on andmete säilitamist reguleeritud viisil, mis hõlmab rohkem kui vajalik, või vähemalt ei ole see taganud, et andmete säilitamist sellisel viisil rakendatud ei ole. Seoses sellega saab esile tõsta nelja aspekti.

59. Esiteks on meetme ebaselge eesmärk ja lai mõiste „pädevad riiklikud asutused” põhjustanud säilitatud andmete liiga erinevatel eesmärkidel kasutamist liiga arvukate ametiasutuste poolt. Lisaks ei ole kaitsemeetmeid ja andmete juurdepääsu tingimusi kooskõlla viidud. Näiteks ei ole kõikides liikmesriikides muudetud kohustuslikuks eelnev kohtu või muu sõltumatu asutuse heakskiit juurdepääsu kohta.

60. Teiseks tundub, et maksimaalselt kahe aasta pikkune säilitamisperiood on pikem kui vajalik. Hindamisaruandes esitatud liikmesriikide statistilised andmed näitavad, et enamik juurdepääsutaotlusi on esitatud kuni kuus kuud vanade andmete kohta, täpsemalt 86 % ⁽⁵¹⁾. Lisaks on kuusteist liikmesriiki oma õigusaktides valinud säilitamisperioodiks kuni ühe aasta ⁽⁵²⁾. Selle põhjal võib kindlalt järeldada, et maksimaalselt kaheaastane säilitamisperiood on palju pikem, kui enamik liikmesriike vajalikuks peab.

61. Lisaks on kõikidele liikmesriikidele kindlaks määratud ühtse säilitamisperioodi puudumise tõttu loodud mitmeid erinevaid riiklikke seadusi, mis võivad põhjustada komplikatsioone, kuna alati ei ole selge, milline andmete säilitamist ja andmekaitset käsitlev riiklik õigusakt on kohaldatav juhul, kui operaator säilitab andmeid mõnes teises liikmesriigis kui see, kus andmeid kogutakse.

62. Kolmandaks ei ole turvalisuse taset piisavalt ühtlustatud. Üks peamisi järeldusi, mida artikli 29 alusel loodud tööriühm oma 2010. aasta juuli aruandes tegi, oli see, et eri liikmesriikides on kasutusel erinevad turvameetmed. Tundub, et komisjon käsitleb direktiivi turvameetmed piisavalt, kuna „eraelu puutumatuse raskete rikkumiste kohta puuduvad konkreetsed näited” ⁽⁵³⁾. Siiski tundub, et komisjon on liikmesriikide valitsustel palunud vaid selle kohta aru anda. Praeguste turvaeeskirjade ja -meetmete sobivuse hindamiseks on vaja laiaulatuslikumat konsulteerimist ja rohkem konkreetsete kuritarvitamisjuhtumite uurimist. Isegi kui aruandes ei ole turvarikkumiste kohta konkreetseid näiteid, on ilmikas hoiatav näide andmete turvalisuse rikkumised ja elektroonilise side ja

⁽⁵¹⁾ Vt hindamisaruanne, lk 22. 12 % käsitleb kuus kuni kaksteist kuud vanasid andmeid ja 2 % on seotud andmetega, mis on vanemad kui üks aasta.

⁽⁵²⁾ Vt hindamisaruanne, lk 14.

⁽⁵³⁾ Vt hindamisaruanne, lk 31.

andmeliiklusandmete skandaalid mõningates liikmesriikides. Seda küsimust ei saa kergekäeliselt võtta, kuna säilitatud andmete turvalisus on üliloolise tähtsusega andmete säilitamise süsteemi kui sellise jaoks, sest see tagab kõigi muude kaitsemeetmete järgimise⁽⁵⁴⁾.

63. Neljandaks ei selgu aruandest, kas kõik säilitatud andmete kategooriad on osutunud ka vajalikuks. Tehtud on ainult mõned üldised eristused telefoni- ja internetiandmete osas. Mõni liikmesriik on otsustanud kehtestada internetiandmete lühema säilitamisperioodi⁽⁵⁵⁾. Siiski ei ole võimalik sellest üldisi järeldusi teha.

IV.3. Andmete säilitamise direktiiv ei ole prognoositav

64. Teine andmete säilitamise direktiivi puudus on see, et see ei ole prognoositav. Prognoositavuse nõue tuleneb Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 lõike 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 52 lõike 1 üldnõudest, et sekkumine peab toimuma seadusega ette nähtud korras. Euroopa Inimõiguste Kohtu sõnul tähendab see, et meetmel peab olema õiguslik alus ja need peaksid olema õigusriigi põhimõtetega kooskõlas. See tähendab, et seadus on adekvaatselt kättesaadav ja prognoositav⁽⁵⁶⁾. Euroopa Kohus on samuti rõhutanud oma Österreichischer Rundfunk'i käsitlevas kohtuasjas langetatud kohtuotsuses, et seadus peab olema sõnastatud piisava täpsusega, et võimaldada kodanikel oma käitumist vastavalt muuta⁽⁵⁷⁾. Seadus peab näitama piisavalt selgelt pädevatele asutustele antud kaalutusõiguse ulatust ja selle rakendamise viisi⁽⁵⁸⁾.
65. Ka komisjoni Euroopa Liidu põhiõiguste hartat käsitlevas teatistes nimetatud kontrollnimekirjas tekkis üks vastust vajav küsimus: kas põhiõiguste mis tahes piiramine on sõnastatud selgelt ja prognoositavalt⁽⁵⁹⁾. Komisjon on oma teatistes „Ülevaade teabehaldusest vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal” selgitanud, et kodanikel „on õigus teada, milliseid nende isikuandmeid töödeldakse ja vahetatakse, kes ja milleks seda teeb”⁽⁶⁰⁾.
66. Euroopa Liidu direktiivi puhul lasub vastutus põhiõiguste järgimise, sealhulgas prognoositavuse nõude täitmise ees

eelkõige liikmesriikidel, kes direktiivi oma riiklikes õigusaktides rakendavad. On tuntud nõue, et selline rakendamine peaks põhiõigusi austama⁽⁶¹⁾.

67. Komisjon rõhutab ka oma hindamisaruandes, et direktiiviga „ei ole otseselt tagatud, et andmete säilitamine, alleshoidmine ja kasutamine toimub täielikus kooskõlas õigusega eraelu puutumatusele ning isikuandmete kaitsele”. Ta tuletab meelde, et „nende õiguste täitmise tagamise kohustus lasub liikmesriikidel”⁽⁶²⁾.
68. Kuid Euroopa andmekaitseinspektor usub, et ka Euroopa Liidu direktiiv ise peaks prognoositavuse nõuet teatud määral täitma. Või – sõnastades ümber Euroopa Kohtu otsuse Lindqvisti kohtuasjas – peaks direktiivis kehtestatud kord olema prognoositav⁽⁶³⁾. See on nii eriti sellise Euroopa Liidu meetme puhul, mis kohustab liikmesriike sekkuma ulatuslikult kodanike eraelu puutumatuse ja andmekaitse õigusesse. Euroopa andmekaitseinspektor on seisukohal, et Euroopa Liidul on kohustus tagada vähemalt eesmärgi selge määratlemine ja sõnaselge viide, kes ja millistel tingimustel andmetele juurdepääsu omavad.
69. See seisukoht on heaks kiidetud Lissaboni lepinguga loodud uue õigusliku raamistikuga, mis, nagu juba selgitatud, tõhustab Euroopa Liidu pädevust kriminaalasjades tehtavas politsei- ja õigusalasest koostöös ning kehtestab selle, et Euroopa Liidu peab rangemalt põhiõigusi järgima.
70. Euroopa andmekaitseinspektor soovib tuleb meelde, et täpsustatud eesmärgi nõue ja sellest tulenev keeld töödelda andmeid viisil, mis on selle eesmärgiga vastuolus (eesmärgi piiritlemise põhimõte), on isikuandmete kaitsmisel äärmiselt oluline, nagu seda kinnitatakse ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 8⁽⁶⁴⁾.
71. Hindamisaruanne näitab, et jättes liikmesriikide otsustada kriminaalkuriteo täpse määratluse ja edaspidi ka selle, mida tuleks käsitada pädevate asutustena, on loonud mitmesuguseid andmete kasutamise eesmärgi⁽⁶⁵⁾.
72. Komisjon märgib, et „[e]namik direktiivi ülevõtnud liikmesriike võimaldavad vastavalt oma õigusaktidele säilitatud andmetele juurdepääsu ja nende kasutamist ka eesmärkidel, mida kõnealune direktiiv ei hõlma (näiteks kuritegevuse üldine ennetamine ja kuritegevuse vastu võitlemine, eluohetlikud olukorrad)”⁽⁶⁶⁾. Liikmesriigid kasutavad ära eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikli 15 lõikes 1 esitatud seaduslünka⁽⁶⁷⁾. Komisjon leiab, et

⁽⁵⁴⁾ Vt selle kohta ka Euroopa andmekaitseinspektori 2005. aasta arvamuse punktid 29–37. Vt ka andmekaitseinspektori asetäitja 4. mai 2011. aasta kõne, mis on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>) rubriigis „Publications” („Avaldatud dokumendid”) >> „Speeches & Articles” („Kõned ja artiklid”) >> „2011”.

⁽⁵⁵⁾ Vt hindamisaruanne, lk 14.

⁽⁵⁶⁾ Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus kohtuasjas S. ja Marper, millele on viidatud 7. joonealuses märkuses, punkt 151.

⁽⁵⁷⁾ Euroopa Kohtu 20. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-465/00 Österreichischer Rundfunk, punkt 77, ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus kohtuasjas S. ja Marper, millele on viidatud 7. joonealuses märkuses, punkt 95.

⁽⁵⁸⁾ Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus kohtuasjas Malone, millele on viidatud 8. joonealuses märkuses, punktid 66–68.

⁽⁵⁹⁾ KOM(2010) 573, millele on viidatud 31. joonealuses märkuses, lk 5.

⁽⁶⁰⁾ KOM(2010) 385, millele on viidatud 17. joonealuses märkuses, lk 3.

⁽⁶¹⁾ Vt näiteks Euroopa Kohtu 6. novembri 2003. aasta otsus, kohtuasjas Lindqvist, punkt 87.

⁽⁶²⁾ Vt hindamisaruanne, lk 32.

⁽⁶³⁾ Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Lindqvist, punkt 84.

⁽⁶⁴⁾ Vt ka direktiivi 95/46/EÜ artikkel 6.

⁽⁶⁵⁾ Vt hindamisaruanne, lk 8.

⁽⁶⁶⁾ Vt hindamisaruanne, lk 8–9.

⁽⁶⁷⁾ Nagu arutatud eespool punktis 24.

kõnealune olukord ei pruugi pakkuda piisavalt „etteaimatavust, mis on kõigi eraelu puutumatust piiravate õiguslike meetmete eeldus”⁽⁶⁸⁾.

73. Sellises olukorras ei saa öelda, et andmete säilitamise direktiiv, mida tuleb lugeda eelkõige koos eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiiviga, annaks vajalikku selgust prognoositavuse põhimõtte täitmiseks Euroopa Liidu tasandil.

V. EDASISED SAMMUD: KAALUDA TULEKS KÕIKI VÕIMALUSI

74. Eelmises osas esitatud analüüs põhjendab järeldust, et andmete säilitamise direktiiv ei vasta eraelu puutumatuse ja andmekaitse õigustes sätestatud nõuetele. Seetõttu on selge, et andmete säilitamise direktiiv ei saa jääda kehtima oma praegusel kujul. Sellega seoses teeb komisjon õigustatud ettepaneku vaadata läbi praegune andmete säilitamise raamistik⁽⁶⁹⁾.

75. Kuid enne direktiivi läbi vaadatud versiooni kaalumist:

- a) peaks komisjon mõjude hindamise käigus koguma liikmesriikidelt täiendavaid praktilisi tõendeid, et tõendada andmete säilitamise kui Euroopa Liidu õigusaktide kohase meetme vajalikkust;
- b) kui enamik liikmesriike peab andmete säilitamist vajalikuks, peaksid need liikmesriigid esitama komisjonile selle tõendamiseks kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid tõendeid;
- c) liikmesriigid, kes on sellise andmete säilitamise meetme vastu, peaksid edastama komisjonile teabe, mis võimaldab küsimust laiemalt hinnata.

76. Mõjude hindamisel tuleks lisaks sellele uurida, kas alternatiivsed ja eraellu vähem sekkuvad vahendid oleksid võinud või võiksid endiselt anda samaväärseid tulemusi. Komisjon peaks tegema sellega seoses algatuse, mida peaks vajaduse korral toetama välisekspertiis.

77. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel näha, et komisjon on teatanud, et konsulteerib mõjude hindamisel kõigi asjaomaste sidusrühmadega⁽⁷⁰⁾. Sellega seoses julgustab Euroopa andmekaitseinspektor komisjoni leidma võimalusi kodanike vahetuks kaasamiseks selle ülesande täitmises.

78. Tuleb rõhutada, et vajalikkuse hindamine ja alternatiivsete, eraellu vähem sekkuvate vahendite uurimine toimub vaid siis õiglasel viisil, kui direktiivi kõik tulevikuvõimalused jäävad lahtiseks. Seoses sellega näib, et komisjon välistab direktiivi – kas üksi või koos ettepanekuga sihipärasema alternatiivse Euroopa Liidu meetme kohta – kehtetuks tunnistamise. Euroopa andmekaitseinspektor kutsub seetõttu komisjoni üles kaaluma neid valikuvõimalusi tõsiselt ka oma mõjuhinngangus.

79. Ainult juhul kui saavutatakse üksmeel Euroopa Liidu eeskirjade vajalikkuses siseturu ning kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusosalase koostöö seisukohalt lähenedes ning kui mõjude hindamisel, mis hõlmab alternatiivsete meetmete hoolikat kaalumist, saab piisavalt tõendada Euroopa Liidu reguleeritud ja toetatud andmete säilitamise vajalikkust, võib uus andmete säilitamise direktiiv kõne alla tulla.

80. Euroopa andmekaitseinspektor ei eita säilitatud andmete tähtsust õiguskaitse eesmärkidel ja otsustavat rolli, mida need võivad teatud juhtudel mängida. Nagu Saksamaa Liitvabariigi Konstitutsioonikohus (*Bundesverfassungsgericht*), nii ei välista ka Euroopa andmekaitseinspektor, et sõnaselgelt määratletud telekommunikatsioonandmete säilitamise kohustus võib teatud väga rangetel tingimustel olla põhjendatud⁽⁷¹⁾.

81. Mis tahes tulevane Euroopa Liidu andmete säilitamise vahend peaks seetõttu vastama järgmistele põhinõuetele:

- see peaks olema kõikehõlmav ja ühtlustama tõeliselt andmete säilitamise kohustusi käsitlevaid eeskirju, samuti juurdepääsu andmetele ja nende edasist kasutamist pädevate asutuste poolt;
- see peaks olema ammendav, mis tähendab, et sellel on selge ja täpne eesmärk ning eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikli 15 lõikes 1 esinev seaduslünk on kõrvaldatud;
- see peaks olema proportsionaalne ega tohiks hõlmata rohkem kui vajalik (vt selle kohta eespool jaotuses IV.2 tehtud märkusi).

82. Loomulikult kontrollib Euroopa andmekaitseinspektor põhjalikult nimetatud põhitingimusi silmas pidades tulevast ettepanekut andmete säilitamise kohta.

VI. KOKKUVÕTE

83. Euroopa andmekaitseinspektor on rahul, et komisjon – olgugi et see ei ole tingimata vajalik andmete säilitamise direktiivi artikli 14 kohaselt –, on võtnud hindamisaruandes arvesse ka direktiivi mõjusid põhiõigustele.

84. Hindamisaruanne näitab, et direktiiv ei ole täitnud oma peamist eesmärki, milleks on ühtlustada andmete säilitamist käsitlevaid riiklike õigusakte. Selline ühtlustamise puudumine kahjustab kõiki asjaomaseid pooli: kodanikke, ettevõt- jaid ja ka õiguskaitseasutusi.

85. Hindamisaruande põhjal võib järeldada, et andmete säilitamise direktiiv ei vasta eraelu puutumatuse ja andmekaitse õigustega sätestatud nõuetele järgmistel põhjustel:

- andmete säilitamise vajalikkus, nagu see on ette nähtud andmete säilitamise direktiivis, ei ole piisavalt tõendatud;
- andmete säilitamist oleks võinud reguleerida vähem eraellu sekkuvad viisid;

⁽⁶⁸⁾ Vt hindamisaruanne, lk 9 ja 15.

⁽⁶⁹⁾ Vt hindamisaruanne, lk 33.

⁽⁷⁰⁾ Vt hindamisaruanne, lk 33.

⁽⁷¹⁾ Vt Saksamaa Liitvabariigi Konstitutsioonikohus, 1 BvR 256/08.

— andmete säilitamise direktiivil puudub prognoositavus.

86. Euroopa andmekaitseinspektor kutsus komisjoni üles kaaluma tõsiselt kõiki mõjuhinnangu võimalusi, sealhulgas direktiivi – kas üksi või koos ettepanekuga sihipärasema alternatiivse Euroopa Liidu meetme kohta – võimalikku kehtetuks tunnistamist.

87. Ainult juhul, kui siseturu ning kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö seisukohalt lähenedes saavutatakse üksmeel Euroopa Liidu eeskirjade vajalikkuses ning kui mõjude hindamisel, mis hõlmab alternatiivsete meetmete hoolikat kaalumist, saab piisavalt tõendada Euroopa Liidu reguleeritud ja toetatud andmete säilitamise vajalikkust, võib uus andmete säilitamise direktiiv kõne alla tulla. Selline vahend peaks vastama järgmistele põhinõuetele:

— see peaks olema kõikehõlmav ja ühtlustama tõeliselt andmete säilitamise kohustusi käsitlevaid eeskirju,

samuti juurdepääsu andmetele ja nende edasist kasutamist pädevate asutuste poolt;

— see peaks olema ammendav, mis tähendab, et sellel on selge ja täpne eesmärk ning eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi artikli 15 lõikes 1 esinev seaduslünk on kõrvaldatud;

— see peaks olema proportsionaalne ja mitte hõlmama rohkem kui vajalik.

Brüssel, 31. mai 2011

Euroopa Andmekaitseinspektor

Peter HUSTINX

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ja tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 1074/1999

(2011/C 279/02)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikli 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 28 lõiget 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1. SISSEJUHATUS

17. märtsil 2011 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ja tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 1074/1999 (edaspidi „ettepanek“).

1.1. Konsulteerimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

- Nõukogu saatis kõnealuse ettepaneku Euroopa andmekaitseinspektorile 8. aprillil 2011. Euroopa andmekaitseinspektor käsitleb seda edastamist taotlusena nõustada ühenduse institutsioone ja asutusi, nagu on ette nähtud 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta; edaspidi „määrus (EÜ) nr 45/2001“) artikli 28 lõikes 2. Euroopa andmekaitseinspektor tunneb heameelt selge viite üle sellisele konsulteerimisele ettepaneku preambulis.

- Ettepaneku eesmärk on muuta määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikleid 1–14 ja jätta välja selle artikkel 15. Nõukogu 25. mai 1999. aasta määrus (Euratom) nr 1074/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta kavatakse tunnistada kehtetuks.

- Euroopa andmekaitseinspektoril oli võimalus esitada komisjonile mitteametlikke märkusi ka varem, ⁽³⁾ enne ettepaneku vastuvõtmist. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel menetluse avatuse üle, mis võimaldas juba varases etapis teksti andmekaitse seisukohalt parandada. Mõnda esitatud märkust on ettepanekus tõepoolest arvesse võetud.

- Uus tekst koostati pika läbivaatamismenetluse tulemusel. Komisjon esitas määruse (EÜ) nr 1073/1999 muutmise ettepaneku 2006. aastal. Seadusandlikus ettepanekus keskenduti „ameti töö tõhustamisele ja juhtimise parandamisele“.

- Seda eelmist ettepanekut arutati kaasotsustamismenetluse käigus nii nõukogus kui ka Euroopa Parlamendis. Aprillis 2007 esitas Euroopa andmekaitseinspektor arvamus, mis sisaldas arvukaid tähelepanekuid selle kohta, kuidas suurendada ettepaneku teksti sidusust määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud andmekaitse-eeskirjadega ⁽⁴⁾. 20. novembril 2008 võttis Euroopa Parlament esimesel lugemisel vastu resolutsiooni, ⁽⁵⁾ millega tehti ettepanekusse sadakond muudatust.

- Nõukogu eesistujariigi Tšehhi (jaanuar–juuni 2009) taotlusel esitas komisjon juulis 2010 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ajakohastatud aruteludokumendi ameti reformimise kohta. 2010. aasta oktoobris avaldas Euroopa Parlament aruteludokumendile tunnustust ja palus komisjonil seadusandlik menetlus taaskäivitada. 6. detsembril 2010 võttis nõukogu vastu järeldused komisjoni esitatud aruteludokumendi kohta. OLAFi järelevalvekomitee esitas oma

⁽³⁾ Jaanuaris 2011.

⁽⁴⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi 20. novembri 2008. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, P6_TA-PROV(2008) 553.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

seisukoha väljendamiseks arvamused aruteludokumendi kohta ning põhiõiguste tagamise ja menetluslike tagatiste rakendamise kohta ameti juurdlustes. Seejärel esitas komisjon uue ettepaneku.

1.2. Ettepaneku ja Euroopa andmekaitseinspektori nõuannete tähtsus

8. Ettepanek sisaldab üksikisikute õigusi suurel määral mõjutavaid sätteid. OLAF kogub ja töötleb edaspidigi nii oletatavate õigusrikkumiste, õigusrikkumiste ja kriminaalkaristuste tundlikke andmeid kui ka sellist teavet, mille alusel saab jätta üksikisikud ilma mingist õigusest, soodustusest või lepingust, kui selline teave on eriline risk andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Peale selle, et isikuandmete kaitse põhiõigus on oluline eraldi, on see ka tihedalt seotud muude selliste põhiõigustega nagu mittediskrimineerimise ja nõuetekohase menetluse õigus, mis hõlmavad kaitseõigust seoses OLAFi juurdlustega. Nõuetekohase menetluse järgimine mõjutab tõendite kehtivust ning oma vastutuse tugevdamiseks tuleb OLAF-il käsitada seda prioriteedina. Seepärast on äärmiselt tähtis veenduda, et juurdluste teostamisel on nõuetekohaselt tagatud põhiõigused, sealhulgas õigus andmekaitsele ja andmetega seotud isikute õigus eraelu puutumatusele.

1.3. Ettepaneku peamised elemendid

9. Ettepaneku sõnastatud eesmärk on suurendada OLAFi tõhusust, tulemuslikkust ja vastutust, kaitstes samas sõltumatust juurdluste tegemisel. See eesmärk saavutatakse peamiselt järgmiste meetmetega: i) parandades koostööd ja teabevahetust Euroopa Liidu teiste institutsioonide, ametite ja asutuste ning liikmesriikidega; ii) täiustades vähemtähtsate juurdluste lähenemisviisi; ⁽⁶⁾ iii) tugevdades OLAFi juurdluse all olevate isikute menetlustagatist; iv) võimaldades OLAFil sõlmida halduskokkuleppeid, et hõlbustada teabevahetust Europoli, Eurojusti, kolmandate riikide pädevate asutuste ja ka rahvusvaheliste organisatsioonidega, ning v) selgitades järelevalvekomitee kontrollifunktsiooni.
10. Euroopa andmekaitseinspektor toetab kavandatud muudatusi ja kiidab ettepaneku selles osas heaks. Eelkõige hindab Euroopa andmekaitseinspektor üksikisikutele pakutavaid menetlustagatist käsitleva uue artikli 7a kehtestamist. Seoses üksikisikute õigusega isikuandmete kaitsele ja eraelu puutumatusele leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et praeguse olukorraga võrreldes on ettepanek üldiselt edasiminekuks. Euroopa andmekaitseinspektoril on eriti hea meel määruse

(EÜ) nr 45/2001 artiklitest 11 ja 12 tulenevate andmesubjektide õiguste tähtsuse sõnaselge tunnustamise üle ⁽⁷⁾.

11. Vaatamata üldisele positiivsele muljele leiab Euroopa andmekaitseinspektor siiski, et isikuandmete kaitse seisukohast saaks ettepanekut veelgi täiustada, kahjustamata selle eesmärke. Eelkõige on Euroopa andmekaitseinspektor mures selle pärast, et sidususe puudumise tõttu teatud küsimustes võidakse ettepanekut käsitada OLAFi juurdluste raames kogutud isikuandmete töötlemist reguleeriva *lex specialis*-ena, mis oleks määruses (EÜ) nr 45/2001 sisalduva üldise andmekaitseraamistiku suhtes ülimuslik. Seega on oht, et ettepanekus sisalduvaid andmekaitsestandardeid on võimalik vastupidi tõlgendada määruse (EÜ) nr 45/2001 standarditest leebematena, kusjuures seda ei ole selgelt põhjendatud ei ettepanekus endas ega selle seletuskirjas.
12. Sellise tulemuse vältimiseks on järgmistes jagudes esitatud ettepaneku analüüs, milles on ühelt poolt kirjeldatud puudusi ja teiselt poolt tehtud konkreetseid ettepanekuid nende kõrvaldamiseks. Analüüsi ulatus piirub isikuandmete kaitset otseselt mõjutavate sätetega, eriti artikli 1 lõigetega 8, 9, 10, 11 ja 12, mille alusel on lisatud või muudetud artiklid 7a, 7b, 8, 9 10 ja 10a.

2. ETTEPANEKU ANALÜÜS

2.1. Üldine taust

13. OLAF asutati 1999. aastal, ⁽⁸⁾ et kaitsta Euroopa Liidu finantshuve ja maksumaksjate raha pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest. Amet on komisjoniga seotud, kuid sellest sõltumatu. Euroopa Liidu finantshuve kahjustada võiva pettuse ja ebaseadusliku tegevusega võitlemiseks teeb OLAF välisjuurdlusi ⁽⁹⁾ (eelkõige juurdlusi liikmesriikides või kolmandates riikides) ja sisejuurdlusi ⁽¹⁰⁾ (juurdlused Euroopa Liidu institutsioonides, asutustes ja ametites).
14. Peale selle võib OLAF edastada i) riikide pädevatele asutustele välisjuurdluste käigus saadud teavet; ii) riikide õigusasutustele selliste küsimuste sisejuurdluste käigus saadud

⁽⁷⁾ Vt ettepaneku uus artikkel 7a ja artikli 8 lõige 4.

⁽⁸⁾ Komisjoni otsus 1999/352/EÜ, 28. aprill 1999, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), EÜT L 136, 31.5.1999, lk 20. Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999, 25. mai 1999, Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1.

⁽⁹⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikkel 3.

⁽¹⁰⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artiklid 1 ja 4.

⁽⁶⁾ See tähendab, et oma ressursside tõhusaks kasutamiseks tuleb OLAF-il määratleda juurdluste prioriteedid ja keskenduda nendele.

teavet, mis võivad tingida kriminaalmenetluse, ja iii) asjaomasele institutsioonile, organile või asutusele sisejuurdluste käigus saadud teavet ⁽¹¹⁾.

15. Ühtlasi võib OLAF teha tihedat koostööd Eurojusti ⁽¹²⁾ ja Europoliga, ⁽¹³⁾ et täita oma põhikirjajärgset kohustust võidelda pettuse, korruptsiooni ja liidu finantshuve kahjustava muu tegevuse vastu. Sellega seoses võivad Europol ⁽¹⁴⁾ ja Eurojust ⁽¹⁵⁾ vahetada OLAFiga operatiiv-, strateegilist või tehnilist teavet, sealhulgas isikuandmeid.

16. Määruse (EÜ) nr 1073/1999 alusel võib OLAF kooskõlas Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahel sõlmitud mitmesuguste koostöökokkulepetega teostada juurdlusti ka nendes kolmandates riikides. Liidu eelarvet kahjustavad pettused võivad toimuda ka väljaspool Euroopa Liidu territooriumi, näiteks seoses arengumaadele, kandidaatriikidele ja teistele abisaajatele antud Euroopa Liidu välisabi, samuti seoses

tollitõiguskasutuse rikkumisega. Seetõttu peab OLAF selliste rikkumiste tõhusaks avastamiseks ja lahendamiseks tegema kohapealset kontrolli ja inspekteerimist ka kolmandates riikides. Rahvusvahelise koostöö ja seega ka teabevahetuse tähtsust näitab see, et praegu kehtib Euroopa Liidul üle 50 lepingu vastastikuse haldusabi kohta tolliküsimustes, sealhulgas selliste suurte kaubanduspartneritega nagu Hiina, Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Türgi, Venemaa Föderatsioon ja India.

17. Viimastel aastatel on Euroopa andmekaitseinspektor mitmel korral sekkunud määruse (EÜ) nr 45/2001 rakendamisse OLAFi tegevuses. Seoses ettepaneku keskse teemaga (OLAFi juurdluste) tasub märkida 23. juuni 2006. aasta arvamust OLAFi sisejuurdlusti käsitleva eelkontrolli teatise kohta; ⁽¹⁶⁾ 4. oktoobri 2007. aasta arvamust viie välisjuurdlusti käsitleva eelkontrolli teatise kohta ⁽¹⁷⁾ ja 19. juuli 2007. aasta arvamust juurdlusülesannete korrapärast seiret ja täitmist käsitleva eelkontrolli teatise kohta, ⁽¹⁸⁾ mis on seotud järelevalvekomitee tegevusega.

⁽¹¹⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikkel 10.

⁽¹²⁾ Eurojust moodustati nõukogu otsusega 2002/187/JSK (mida on muudetud nõukogu otsusega 2003/659/JSK ja nõukogu otsusega 2009/426/JSK, 16. detsember 2008, millega tugevdatakse Eurojusti juriidilise isiku staatusega Euroopa Liidu asutusena, et ergutada ja parandada liikmesriikide pädevate õigusaluste vahelist kooskõlastamist ja koostööd. Eelkõige on nimetatud otsuse artikli 26 lõikes 4 sätestatud, et „Euroopa Pettustevastase Ameti võib aidata kaasa Eurojusti uurimise ja süüdistuse esitamise menetluste kooskõlastamistööle seoses Euroopa ühenduste finantshuve kaitsega kas Eurojusti algatusel või Euroopa Pettustevastase Ameti taotlusel, kui asjaomased pädevad asutused asutusele vastu ei ole“. 2008. aastal sõlmisid Eurojust ja Euroopa Pettustevastane Amet halduskokkuleppe (Eurojusti ja OLAFi vahelise koostöö korra praktiline kokkulepe, 24. september 2008), mille eesmärk on tõhustada mõlema asutuse koostööd ning mis sisaldab isikuandmete edastamise erisätet.

⁽¹³⁾ Europol on Euroopa õiguskaitseasutus, mille eesmärk on parandada liikmesriikide pädevate asutuste tõhusust ja koostööd terrorismi, ebaseadusliku uimastiiri ja muude raskete kuriteovormide ennetamisel ja tõkestamisel. Nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsuse (millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol)) (2009/371/JSK) artiklis 22 on sätestatud, et „[n]iivõrd kui see on asjakohane Europol ülesannete täitmiseks, võib ta luua ja säilitada koostöösuhteid [...] (Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAFiga))“. Ühtlasi on samas artiklis sätestatud, et enne kokkulepet sõlmimist või töökorra sisseseadmist mitmesuguste Euroopa Liidu asutustega, kellega Europol võib teha koostööd, võib ta „saada otse ja kasutada teavet, sealhulgas isikuandmeid [...] asutustelt niivõrd, kui võrd see on vajalik tema ülesannete õiguspäraseks täitmiseks, ning Europol võib [...] otse edastada teavet, sealhulgas isikuandmeid, sellistele asutustele niivõrd, kui võrd see on vajalik saaja ülesannete õiguspäraseks täitmiseks“.

⁽¹⁴⁾ Vt nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsuse 2009/371/JSK (millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol)) artikkel 22, ELT L 121, 15.5.2009, lk 37.

⁽¹⁵⁾ Vt nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsuse 2009/426/JSK (millega tugevdatakse Eurojusti ja muudetakse otsust 2002/187/JSK) artikli 1 lõike 26.

2.2. Eraelu puutumus ja mõju hindamine

18. Ei ettepanekus ega sellele lisatud seletuskirjas ole nimetatud ettepaneku mõju andmekaitse-eeskirjadele. Samuti ei ole selles osutatud eraelu puutumatuse ja andmekaitse mõjuhinnangule. Andmekaitsele avalduva mõju käsitlemise selgitus muudaks ettepaneku üldise hindamise kahtlemata läbipaistvamaks. Euroopa andmekaitseinspektor imestab, et seletuskirjas puudub täielikult peatükk „Huviatud isikutega konsulteerimise ja mõju hindamise tulemused“.

2.3. Määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamine

19. Nagu on märgitud eelmises arvamuses 2006. aasta ettepaneku kohta, ⁽¹⁹⁾ on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel selle üle, et tunnustatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamist kogu OLAFi teostatava andmetöötluse suhtes.

⁽¹⁶⁾ Juhtum 2005-418, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁷⁾ Juhtumid 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁸⁾ Juhtum 2007-73, avaldatud veebilehel www.edps.europa.eu

⁽¹⁹⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1.

Eelkõige on artikli 8 lõike 4 uues sõnastuses⁽²⁰⁾ selgelt nimetatud määruse rolli OLAFi mitmesuguses tegevuses. Sellega on ajakohastatud määruse (EÜ) nr 1073/1999 teksti, kus direktiivi 95/46/EÜ oli nimetatud üksnes viitena andmekaitsekohustuste täitmisel.

20. Artikli 8 lõike 4 viimases lauses on kehtestatud andmekaitseametniku määramise nõue: „Amet nimetab määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 24 kohaselt ametisse andmekaitseametniku.” Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ka selle täienduse üle, millega OLAFi andmekaitseametniku tegelik määramine muudetakse ametlikuks.

21. Euroopa andmekaitseinspektor tunneb aga muret selle üle, et kavandatud tekst ei ole andmekaitsestandardite rakendamine määruse nõuetega täielikult kooskõlas, mis võib tõstatada kahtlusi selle sidususe kohta. Allpool on seda küsimust analüüsitud üksikasjalikumalt.

3. KONKREETSED MÄRKUSED

3.1. OLAF ja põhiõiguste, sealhulgas andmekaitse põhimõtete järgimine

22. OLAFi juurdlsused võivad tugevasti mõjutada üksikisikute põhiõigusi. Nagu märkis Euroopa Kohus kohtuotsuses Kadi,⁽²¹⁾ on kõnealused õigused kaitsitud ühenduse õiguskorraga. Täpsemalt rõhutas kohus kohtuotsuses Schecke,⁽²²⁾ viidates Euroopa Liidu põhiõiguste hartale (edaspidi „harta”)⁽²³⁾ ning eriti selle artiklitele 8 ja 52, et isikuandmete kaitse õiguse mis tahes piirangud võivad olla põhjendatud üksnes siis, kui need on seadusega ette nähtud, arvestavad nimetatud õiguse olemust ning on proportsio-

naalsuse põhimõtte kohaselt vajalikud ja vastavad Euroopa Liidu üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele. Euroopa andmekaitseinspektor peab väga oluliseks põhiõiguste järgimist OLAFi tegevusvaldkonnas.

23. Ettepaneku põhjenduses 13 on selgitatud, et juurdlsusaluste isikute põhiõigused peaksid olema alati tagatud, eriti toimuva juurdlsuse kohta teabe edastamise korral. Seejärel on kõnealuses põhjenduses rõhutatud vajadust järgida juurdlsuse konfidentsiaalsust, juurdlsusaluste isikute seaduslikke õigusi, kohtumenetluse suhtes kohaldatavaid riigisiseseid sätteid ja samuti Euroopa Liidu andmekaitse sätteid. Täpsustatakse, et teabe vahetamisel tuleb järgida proportsionaalsuse ja teadmisyvajaduse põhimõtet.

24. Näib, et selle põhjendusega piiratakse nii põhiõiguste isikulist (mis piirdub juurdlsusaluste isikutega) kui ka esemelist kohaldamisala (mis piirdub teabevahetusega). Selle tõttu saab teksti väärtõlgendada, mille kohaselt võib põhiõiguste kohaldamine OLAFi tegevusvaldkonnas toimuda „piiravalt”⁽²⁴⁾.

25. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seepärast kõnealuse põhjenduse teksti muuta, et vältida võimalikke väärtõlgendusi: põhjenduses on märgitud, et juurdlsusaluste isikute põhiõigused peaksid olema alati tagatud. Et OLAF tegeleb peale juurdlsusaluste isikute (kahtlsusalused) ka teavitajate (isikud, kes annavad teavet võimaliku või tegeliku juhtumi asjaolude kohta), teabeandjate⁽²⁵⁾ (isikud Euroopa Liidu institutsioonides, kes teatavad OLAFile võimaliku või tegeliku juhtumi asjaolusid) ja tunnistajatega, tuleb asjaomases sättes laiemalt määratleda nende isikute kategooriad, kelle põhiõigusi järgitakse.

26. Peale selle on põhjendus 13 seotud põhiõiguste järgimisega konkreetselt teabevahetuse kontekstis. Peale põhiõiguste ja konfidentsiaalsuse on põhjenduses märgitud, et „[j]uurdlsuse käigus edastatud või saadud teavet tuleb käsitleda kooskõlas Euroopa Liidu andmekaitse sätetega”. Selle lause paigutus võib tekitada segadust ning see tuleb esitada eraldi põhjendusena selgitamaks, et andmekaitse sätete järgimine on eraldi ja iseseisev nõue, mis ei ole seotud üksnes teabevahetusega.

⁽²⁰⁾ „Amet töötleb isikuandmeid ainult sel määral, kui see on vajalik käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001, kaasa arvatud selle artiklitega 11 ja 12, milles nõutakse asjakohase teabe andmist andmesubjektile. Isikuandmeid võib edastada ainult nendele isikutele, kelle ülesanded Euroopa Liidu institutsioonides või liikmesriikides nõuavad neilt selle teadmist, samuti võib seda kasutada üksnes pettuse, korruptsiooni või muu ebaseadusliku tegevuse ennetamiseks. (...)”.

⁽²¹⁾ 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi v. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjon, punkt 283: „[...] väljakujunenud kohtupraktika kohaselt [on] põhiõigused lahutamatu osa ühenduse õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimise tagab Euroopa Kohus. Seda tehes tugineb Euroopa Kohus liikmesriikide ühesugustele riigioiguslikele tavadele ning inimõiguste kaitset puudutavatele rahvusvahelistele õigusaktidele, mille koostamisel liikmesriigid on osalenud või millega nad on liitunud. ElÕK-l on siinjuures eriline tähendus”. Vt ka punkt 304.

⁽²²⁾ 9. novembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09: Volker und Markus Schecke, punkt 44 jj.

⁽²³⁾ Pärast Lissaboni lepingu jõustumist kohaldatakse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni Euroopa Liidu kõikide tegevusvaldkondade suhtes.

⁽²⁴⁾ Vt ka punkt 36 allpool.

⁽²⁵⁾ Vt arvamus Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) andmekaitseametniku esitatud OLAFi sisejuurdlsusi käsitleva eelkontrolli teatise kohta, 23. juuni 2006, juhtum 2005/0418, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

27. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et artikkel 7a on spetsiaalselt pühendatud juurdluste käigus antavatele menetluslikele tagatistele. See uus säte on kooskõlas ettepaneku sõnastatud eesmärgiga tugevdada OLAFi vastutust. Artiklis osutatakse ka hartale, mis sisaldab OLAFi juurdluste jaoks asjakohaseid sätteid, nimelt artikkel 8 („Isikuandmete kaitse”) ja kogu VI jaotis („Õigusemõistmine”).

28. Ettepaneku artikli 7a lõikes 1 on nõutud, et amet otsiks juurdlustegevuses asitõendeid juurdlusaluse isiku poolt ja vastu, ning meenutatakse kohustust teha juurdlusi objektiivselt ja erapooletult. Need põhimõtted avaldavad positiivset mõju määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 4 sätestatud nn andmete kvaliteedi põhimõttele, ⁽²⁶⁾ kuivõrd selle kriteeriumi kohaselt peavad andmed olema täpsed, vastama tegelikkusele ning olema terviklikud ja ajakohased. Seepärast tunneb Euroopa andmekaitseinspektor heameelt kõnealuse lõike lisamise üle.

Õiguse teabele, sellega tutvumisele ja selle parandamisele

29. Artikli 7a järgmistes lõigetes käsitletakse OLAFi juurdluste eri etappe, mis võib kokku võtta järgmiselt: i) vestlused tunnistajate või juurdlusaluste isikutega (artikli 7a lõige 2); ii) isikud, kes võivad olla juhtumiga seotud (artikli 7a lõige 3); iii) juurdluse järeldused, milles osutatakse nimeliselt juurdlusalusele isikule (artikli 7a lõige 4).

30. Euroopa andmekaitseinspektor täheldab, et määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklite 11 ja 12 kohast teabe andmise kohustust on märgitud (üksnes) seoses eespool nimetatud iii etapiga. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et ettepanekusse on hõlmatud Euroopa andmekaitseinspektori 2006. aasta õigusloomega seotud arvamuses ⁽²⁷⁾ esitatud soovitused.

31. Sellist andmesubjekti õiguste valikulist mainimist seoses ühe menetlusetapiga võib aga käsitada nii, et andmesubjektile (tunnistajale või juurdlusalusele isikule) ei tule kõnealust teavet esitada, kui ta kutsutakse vestlusele või kui töötajale teatatakse, et ta võib olla juhtumiga seotud. Õiguskindluse seisukohast soovib Euroopa andmekaitseinspektor seepärast lisada viite asjaomastele artiklitele kõikide kolme eespool punktides i), ii) ja iii) nimetatud olukordade puhul. Ent kui andmesubjektile on määruse (EÜ) nr

45/2001 artikliga 11 või 12 seotud teave juba antud, ei ole seda järgmistes etappides enam vaja anda.

32. Peale selle ei täpsustata tekstis määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklitest 13 ja 14 tulenevaid andmesubjekti õigusi andmetega tutvuda ja neid parandada. Need õigused on kaitstud harta artikli 8 lõike 2 alusel ja seepärast on neil andmesubjekti õiguste hulgas eriline tähtsus. Euroopa andmekaitseinspektor on juba palunud ⁽²⁸⁾ täpsustada andmesubjekti õigust andmetega tutvuda ja neid parandada, et vältida ohtu, et teksti võidakse tõlgendada erilise leebema andmekaitseüsteemi kehtestamisena OLAFi juurdlustega seotud isikute suhtes. Euroopa andmekaitseinspektoril on kahju, et ettepanekus ei ole neid küsimusi käsitletud.

33. Ühtlasi soovib Euroopa andmekaitseinspektor juhtida tähelepanu võimalusele piirata erijuhtudel õigust teabele, sellega tutvumisele ja selle parandamisele, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 20. Seepärast saab OLAFi-poolne andmekaitse-eeskirjade järgimine olla kooskõlas vajadusega säilitada tema juurdluste konfidentsiaalsus. Küsimust käsitletakse üksikasjalikumalt alljärgnevates punktides.

Juurdluste konfidentsiaalsus ja andmesubjekti õigused

34. Üldmärgusena tunnistab Euroopa andmekaitseinspektor, et OLAFi juurdlusülesannete täitmisel peab olema tagatud võimalus kaitsta tema juurdluste konfidentsiaalsust, et tal oleks võimalik tõhusalt võidelda pettuse ja ebaseadusliku tegevusega, nagu talt nõutakse. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab aga, et see võimalus mõjutab andmesubjektide teatud õigusi ning et määrusega (EÜ) nr 45/2001 (artikkel 20) on kehtestatud konkreetsed tingimused, mille alusel neid õigusi saab selles kontekstis piirata.

35. Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 kohaselt võib artiklites 4 (andmete kvaliteet) ja 11–17 (esitatav teave, õigus tutvuda andmetega ja neid parandada, sulgeda ja kustutada ning õigus nõuda kolmandate isikute teavitamist) sätestatud õigusi piirata sel määral, kuivõrd seda on vaja, et tagada muu hulgas „a) kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine” või „b) liikmesriigi või Euroopa ühenduste olulised majanduslikud või rahanduslikud huvid” ja „e) jälgimine, kontrollimine [...], mis on [...] seotud avaliku võimu teostamisega punktides a ja b osutatud juhtudel”. Samas artiklis on sätestatud, et andmesubjektile tuleb teatada piirangu kohaldamise peamised põhjused ning tema õigus pöörduda abi saamiseks Euroopa andmekaitseinspektori poole (artikli 20 lõige 3). Peale selle on artikli 20 lõikes 5 sätestatud, et asjaomase teabe edastamist võib edasi lükata, kui andmesubjektile teabe esitamise kaoks kehtestatud piirangu mõju.

⁽²⁶⁾ Vt joonealust märkust 25.

⁽²⁷⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1, punkt 14 ja järgnevad.

⁽²⁸⁾ Oma 2006. aasta arvamuses; vt 19. allmärkus.

36. Ettepaneku tekstis on sisuliselt kehtestatud juurdluse konfidentsiaalsusest tulenevad erandid andmesubjektide õiguste suhtes. Artikli 7a lõikes 4 on sätestatud, et „[i]lma et see piiraks artikli 4 lõike 5 ja artikli 6 lõike 6 kohaldamist”,⁽²⁹⁾ ei tohiks pärast juurdluse lõpuleviimist teha juurdlusaluse isiku kohta nimelisi järeldusi „ilma et talle antaks võimalus esitada kirjalikult või [...] vestlusel oma seisukohad teda käsitlevate asjaolude kohta ning et talle antaks määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklites 11 ja 12 nõutud teave”. Seepärast näib tekst osutavat, et artikli 4 lõikes 5 ja artikli 6 lõikes 6 sätestatud juhtudel võib piirata andmesubjekti õigust olla ära kuulatud ja saada teavet.
37. Peale selle on ettepanekus sätestatud, et kui seda on vaja juurdluse konfidentsiaalsuse kaitsmiseks ja liikmesriigi õigusasutuse pädevusse kuuluvate juurdluste puhul võib OLAFi peadirektor isiku seisukohtade esitamise võimaluse edasi lükata. Siinkohal ei ole tekstis täpsustatud, kas edasi võib lükata ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklites 11 ja 12 nõutud teabe esitamise.
38. Kõnealuse teksti sõnastus on ebaselge. Esiteks ei ole selge seos juurdlusaluse isiku õiguste võimaliku piiramise ning tema kohta tehtud nimeliste järelduste ning teabe liigi vahel, mida OLAF peaks tegeliku juurdluse käigus edastama asjaomasele Euroopa Liidu asutusele. Teiseks on selgusetu, milliseid andmesubjekti õiguste kategooriaid võib piirata. Kolmandaks ei ole artiklisse lisatud vajalikku kaitseklauslit, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikes 3.
39. Selle tulemusel võib juhtuda, et teatud juhtudel tehakse juurdluse käigus isikute kohta järeldusi, ilma et nad teaksid, et on juurdlusalused, ja et neile oleks esitatud teavet selle kohta, mis põhjusel piirati nende määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklitest 11 ja 12 tulenevat õigust olla ära kuulatud ja saada teavet.
40. Kui järgitakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikeid 3 ja 5, oleks selline stsenaarium iseenesest määrusega vastulus. Ent tekstis selge viite puudumine määruse artiklitele ei näi olevat kooskõlas ettepaneku eesmärgiga tugevdada OLAFi juurdlustega seotud isikutele antavaid menetluslikke tagatisi ja suurendada OLAFi vastutust.
41. Seepärast soovitab Euroopa andmekaitseinspektor sätestada selge sõnaga andmesubjekti õiguste võimalik piiramine määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 tähenduses. Peale selle tuleb tekstis nimetada nii artikli 20 lõikest 3 tulenevaid menetluslikke tagatisi kui ka artikli 20 lõikes 5 kehtestatud võimalikku erandit. Selline selge säte suurendaks andmesubjekti õiguskindlust ja OLAFi vastutust.
42. Kokkuvõttes soovitab Euroopa andmekaitseinspektor andmesubjekti õiguste selgeks sätestamiseks ning juurdluste konfidentsiaalsusest tingitud ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklile 20 vastavate võimalike erandite kehtestamiseks osutada tekstis selgelt järgmisele:
- teave, mida tuleb andmekaitse õigusaktide (määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklid 11 ja 12) järgimiseks esitada andmesubjektile OLAFi juurdluste eri etappides⁽³⁰⁾: i) vestluste käigus (artikli 7a lõige 2); ii) teabe esitamine, kui isik võib olla juhtumiga seotud (artikli 7a lõige 3), ja iii) juurdluse lõppes (artikli 7a lõige 4);
 - mis liiki teabe esitamist võib OLAF juurdluse konfidentsiaalsuse tõttu edasi lükata, kehtestades selgelt edasilükkamise tingimused ja sellega seotud andmesubjektide kategooriad;
 - teave, mida tuleb andmesubjektile anda andmekaitse õigusaktide järgimiseks, kui artiklites 11 või 12 sätestatud teabe esitamine edasi lükatakse või kui piiratakse õigust andmetega tutvuda ja neid parandada (nimelt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõike 3 kohane teave), sealhulgas juhul, kui kasutatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikes 5 sätestatud teabe andmise täiendavat edasilükkamise erandit.
- ⁽²⁹⁾ Artikli 4 („Sisejuurdlus”) lõige 6 on sõnastatud nii: „Kui juurdluse käigus selgub, et mõni liige või töötaja võib olla isiklikult asjaga seotud, teatatakse sellest institutsioonile või asutusele, kelle teenistuses ta on. Nendel erandjuhtudel, mil juurdluse konfidentsiaalsust ei ole võimalik tagada, kasutab amet muid teavituskanaleid.” Artikli 6 („Juurdluse kord”) lõige 5 on sõnastatud nii: „Kui juurdluse käigus ilmneb, et oleks vaja võtta halduslaseid ettevaatusabinõusid Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks, teavitab amet juhtumiga seotud institutsiooni või asutust juurdlustest asjatu viivitusega. Edastatav teave sisaldab järgmisi andmeid: a) juurdlusaluse liikme või töötaja isikandmed ning ülevaade juhtumi asjaoludest; b) mis tahes teave, mis aitab institutsioonil või asutusel otsustada, kas on vaja võtta halduslaseid ettevaatusabinõusid Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks; c) mis tahes soovitatavad konfidentsiaalsuslased erimeetmed, juhul kui on vaja rakendada siseriiklike õigusasutuste või välisjuurdluste puhul siseriikliku asutuse pädevusse kuuluvaid juurdlusmeetmeid kooskõlas juurdluse suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusnormidega. [...]” (rõhutus lisatud).
- ⁽³⁰⁾ Nagu eespool märgitud, kui andmesubjektile on teave ükskord esitatud, ei ole seda järgmistes etappides enam vaja anda.

3.2. Teabe andmise tegevuspõhimõtted

43. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et mis tahes teave juurdluste kohta, mida OLAF võib avalikustada, võib sisaldada tundlikke isikuandmeid ning teabe avalikustamise vajalikkust tuleb hoolega hinnata. Esimese Astme Kohus (nüüd üldkohus) leidis 2007. aastal Nikolaou kohtuasja otsuses,⁽³¹⁾ et OLAF rikkus määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikli 8 lõiget 3⁽³²⁾ ja määrust (EÜ) nr 45/2001, jättes nõuetekohaselt täitmata oma kohustuse tagada isikuandmete kaitse „lekke“⁽³³⁾ ja pressiteate avaldamise⁽³⁴⁾ korral.

44. Seepärast on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel artikli 8 lõike 5 lisamise üle, kus on selgesti sätestatud, et ameti peadirektor tagab avalikkuse neutraalse ja erapooletu teavitamise, järgides artiklites 8 ja 7a kehtestatud põhimõtteid. Pidades silmas eespool artikli 7a kohta esitatud märkusi selle piirava mõju kohta määruse (EÜ) nr 45/2001 eeskirjadele, on Euroopa andmekaitseinspektoril eriti hea meel selle üle, et artikli 8 lõikes 5 on viidatud laiemalt artikli 8 sätetele, mis osutab, et isikuandmete mis tahes töötlemine avalikkuse teavitamise kontekstis toimub kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 kõigi põhimõtetega.

3.3. Teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsus

45. Praeguse läbivaatamise kontekstis soovib Euroopa andmekaitseinspektor rõhutada vajadust kehtestada erisäte teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsuse tagamiseks. Euroopa andmekaitseinspektor toonitab teabeandjate tundlikku positsiooni. Asjaomast teavet andvatele isikutele tuleb tagada nende isiku konfidentsiaalsus, eelkõige seoses isikuga, kelle väidetavast väärkäitumisest nad teatavad⁽³⁵⁾. Praegused tagatised (komisjoni teatis SEK/2004/151/2) ei näi olevat õiguslikult seisukohast piisavad. Euroopa andme-

kaitseinspektor märgib, et selline säte oleks kooskõlas artikli 29 tööühma arvamusega sisemiste teabeandjaskeemide kohta⁽³⁶⁾.

46. Euroopa andmekaitseinspektor soovib muuta praegust ettepanekut ning tagada juurdluste käigus teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsus sedavõrd, et see ei ole vastuolus kohtumenetlusi reguleerivate riiklike eeskirjadega. Eelkõige võib isikul, kelle kohta asjaomased väited esitati, olla õigus saada teada teabeandja ja/või teavitaja isik, et alustada tema vastu kohtumenetlust, kui selgub, et tema kohta esitati pahatahtlikult valeandmeid⁽³⁷⁾.

3.4. Isikuandmete edastamine OLAFist

Koostöö Eurojusti ja Europoliga

47. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel põhjenduses 6 ja artiklis 10a esitatud täpsustuse üle ning eriti selle üle, et lisatud on nõue selge õigusliku aluse järele, millega on reguleeritud Eurojusti ja Europoliga tehtav koostöö, mis on täielikult kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001. Ettepanekus tuleb aga üksikasjalikumalt kajastada Eurojusti ja Europoli erinevaid andmekaitseüsteeme.

48. Praegu kehtib OLAFil Eurojustiga praktiline kokkulepe,⁽³⁸⁾ milles on sõnastatud isikuandmete edastamise tingimused. OLAFi ja Eurojusti koostöö hõlmab eelkõige juhtumikokkuvõtete ning juhtumeid käsitleva strateegilise ja operatiivteabe vahetamist, koosolekutel osalemist ja vastastikust abi, millest võib olla kasu nende asutuste vastavate ülesannete edukal ja tulemuslikul täitmisel. Praktilises kokkuleppes⁽³⁹⁾ on enamasti määratletud teabevahetuse, sealhulgas isikuandmete vahetamise toimumisviisi ning mõnel juhul ka rõhutatud või täpsustatud kehtiva õigusraamistiku teatud elemente.

⁽³¹⁾ Otsus kohtuasjas T-259/03: Nikolaou vs. komisjon, 12. juuli 2007, ELT C 247, 20.10.2007, lk 23.

⁽³²⁾ Selles artiklis on viidatud konkreetsetelt andmekaitse õigusaktidele.

⁽³³⁾ Kohtuotsus Nikolaou, punkt 213.

⁽³⁴⁾ Kohtuotsus Nikolaou, punkt 232.

⁽³⁵⁾ Euroopa andmekaitseinspektor on juba rõhutanud teabeandjate isiku konfidentsiaalsuse tagamise tähtsust oma 30. juuli 2010. aasta kirjas Euroopa ombudsmanile seoses juhtumiga 2010-0458, mis on avaldatud Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>). Vt ka Euroopa andmekaitseinspektori 23. juuni 2006. aasta arvamus OLAFi sisejuurdlust käsitleva eelkontrolli teatise kohta (juhtum 2005-0418) ja 4. oktoobri 2007. aasta arvamus OLAFi välisjuurdlust käsitleva eelkontrolli teatise kohta (juhtumid 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72).

⁽³⁶⁾ Vt artikli 29 tööühma arvamus 1/2006, 1. veebruar 2006, Euroopa Liidu andmekaitse-eeskirjade kohaldamise kohta sisemiste teabeandjaskeemide suhtes raamatupidamise, raamatupidamise sisekontrolli, auditeerimise, altkäemaksu vastase võitluse ning pangandus- ja finantskuritegude valdkonnas, avaldatud aadressil http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm

⁽³⁷⁾ Vt arvamus Euroopa Liidu aastaelarve suhtes kohaldatavate finantseeskirjade kohta, 15. aprill 2011, avaldatud aadressil <http://www.edps.europa.eu>

⁽³⁸⁾ Eurojusti ja OLAFi vahelise koostöö korda käsitlev praktiline kokkulepe, 24. september 2008, vt 12. allmärkus.

⁽³⁹⁾ Eurojusti-OLAFi praktilise kokkuleppe punkt 4.1.

49. OLAFi ja Europol'i samalaadne kokkulepe puudub, ⁽⁴⁰⁾ ent Europol'i otsuses on Europol'ile antud õigus teavet, sh isikuandmeid, muu hulgas OLAFilt otse saada ning seda kasutada ja edastada ka enne teabevahetuse ametliku kokkuleppe sõlmimist, kui seda on vaja Europol'i ja OLAFi ülesannete õiguspäraseks täitmiseks ⁽⁴¹⁾. Teabevahetuse suhtes kehtib ka kahe asutuse vahelise konfidentsiaalsuskokkuleppe olemasolu nõue. Europol'i otsuse artiklis 24 on täpsustatud mõnda kaitsemeetet, mida Europol peab järgima mis tahes teabevahetuse korral, mis toimub enne vastava ametliku kokkuleppe sõlmimist: „Europol vastutab andmete edastamise õiguspärasuse eest. Europol peab arvestust käesoleva artikli alusel toimunud andmeedastuse ja selle põhjuste kohta. Andmeid edastatakse vaid siis, kui saaja võtab kohustuse, et andmeid kasutatakse ainult sel eesmärgil, milleks need edastati.” Sama otsuse artiklis 29 on täpsustatud ka seda, millal vastutab Europol kolmandate isikute esitatud andmete korral.
50. Euroopa andmekaitseinspektor toetab jõuliselt Europol'iga andmeedastuse erikokkuleppe sõlmimist ning et seda ei ole seni tehtud, on vajadus lisada ettepaneku teksti konkreetseid tagatised veelgi suurem. Arvestades erinevaid andmekaitseüsteeme, mis kehtivad isikuandmete edastamisel OLAFilt Eurojustile ja Europol'ile ning vastupidi, usub Euroopa andmekaitseinspektor, et ettepanekus tuleb selgemini käsitleda vajalikke tagatisi ja norme, millest OLAFi ja kõnealuste asutuste vaheline koostöö peab lähtuma ning mida tuleb võtta arvesse nii nende praeguses kui ka edaspidises töökorralduses.
51. Halduskokkuleppe sõlmimise vajaduse rõhutamiseks tuleb asendada artikli 10a lõike 2 tekst järgmisega: „Amet sõlmib [...] halduskokkuleppeid [...]”. Sel kujul kajastaks see Europol'i otsuses sisalduvat samasugust sätet, ⁽⁴²⁾ mille kohaselt Europol sõlmib kokkulepped või seab sisse töökorra liidu teiste institutsioonide, asutuste ja ametitega. Peale selle võib ettepaneku artiklis 10a selgitada, et isikuandmete vahetamine Eurojusti ja Europol'iga peab üldpõhimõttena piirduma OLAFi, Europol'i ja Eurojusti ülesannete õiguspäraseks täitmiseks vajaliku ega tohi seda ületada. Ühtlasi tuleb ettepanekus kehtestada OLAFi kohustus pidada kõikide andmeedastuste ja nende põhjuste üle arvestust, et suurendada OLAFi vastutust määruses (EÜ) nr 45/2001 isikuandmete edastamise suhtes sätestatud kohustuste täitmisel.
- ⁽⁴⁰⁾ 8. aprilli 2004. aasta halduskokkuleppe piirdub strateegilise teabe vahetamisega ning sellest on selgesti välja jäetud isikuandmete vahetamine; see küsimus lahendatakse Europol'i ja OLAFi vahelises täiendavas kokkuleppes.
- ⁽⁴¹⁾ Europol'i otsuse artikli 22 lõige 3; vt 14. allmärkus.
- ⁽⁴²⁾ Europol'i otsuse artikli 22 lõige 2, vt 14. allmärkus: „Europol sõlmib kokkulepped või seab sisse töökorra lõikes 1 osutatud asutustega” (nimelt Eurojusti, OLAFi, Frontexi, CEPOLi, Euroopa Keskpanga ning EMCDDAga).
- Koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega
52. Artikli 10a lõikes 3 on märgitud, et „[v]ajaduse korral võib amet [samuti] sõlmida halduskokkuleppeid kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Amet kooskõlastab oma tegevuse asjaomaste komisjoni talituste ja Euroopa välisteenistusega.”
53. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et OLAFi koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega on seotud halduskokkulepete sõlmimisega. Ettepanekus tuleb aga täpsemalt käsitleda kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva võimaliku andmevahetuse andmekaitsemõju.
54. Ettepanek peab olema täpsem seoses kolmandate riikide ja organisatsioonidega toimuva andmevahetuse konkreetsete nõuete ja tingimustega. Euroopa andmekaitseinspektor soovib lisada artikli 10a lõikele 3 ka järgmise teksti: „Kui rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega tehtava koostöö käigus edastab OLAF teistele asutustele ka isikuandmeid, peab selline andmeedastus toimuma kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 9 sätestatud kriteeriumidega.”
- Järelevalvekomitee juurdepääs isikuandmetele
55. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ettepaneku artikli 11 sõnastuse üle, mille kohaselt „[n]õuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib järelevalvekomitee taotleda ametilt täiendavat teavet, sekkumata sealjuures juurdluste käiku”, sest selline sõnastus väljendab eesmärgikohasuse põhimõtet seoses isikuandmete võimaliku edastamisega OLAFilt järelevalvekomiteele.
56. Küsimust järelevalvekomitee juurdepääsust selliste isikute isikuandmetele, kes on või võivad olla juurdlustega seotud, tuleb selgitada ka töökorra raames, mille komitee võtab vastu artikli 11 uue lõike 6 alusel. Euroopa andmekaitseinspektor soovib olla kaasatud järelevalvekomitee töökorra vastuvõtmisesse. Töökorra vastuvõtmise tingimusena võib lisada ettepaneku teksti ka konsulteerimise Euroopa andmekaitseinspektoriga.

4. STRATEEGILINE KAVANDAMINE

57. Peale kõikide eespool märgitud eriküsimuste julgustab Euroopa andmekaitseinspektor komisjoni pakkuma OLAFi välja avatumat lähenemist Euroopa Liidu andmekaitseüsteemile. OLAFil on õige aeg kujundada välja andmekaitse-nõuetele vastavuse strateegiline kavandamine, selgitades vabatahtlikult praktilist lähenemist oma arvukate isikuandmeid sisaldavate toimikute käsitlemisele. OLAF võib ennetavalt ja avalikult selgitada, kuidas ta oma mitmesuguses tegevuses isikuandmeid töötleb. Euroopa andmekaitseinspektor usub, et sellise üldise ja sõnaselge lähenemise tulemusel muutub isikuandmete töötlemine OLAFis läbipaistvaks ning tema juurdlusprotsess kasutajasõbralikumaks.

58. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seepärast teha ettepaneku sätetega peadirektorile ülesandeks tagada OLAFi mitmesuguste töötlemistoimingute tervikliku ülevaate koostamine ja ajakohastamine või selgitada seda vähemalt ettepaneku põhjendustes. Selline ülevaade, mille tulemused tuleb läbipaistvalt esitada näiteks aastaaruandes või muul viisil, suurendab OLAFi mitmesuguste tegevuste tõhusust ja omavahelist koostööd ning ühtlasi kannustab teda ka järgima üldisemat lähenemisviisi seoses oma töötlemistoimingute eesmärgikohasuse ja proportsionaalsusega. Kasulik on ka see, kui OLAF näitab paremini, et ta rakendab nõuetekohaselt usaldusväärsuse ja eraelu kavandatud puutumatuse põhimõtteid.

5. JÄRELDUS

59. Kokkuvõtteks on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel teksti muudatuste üle, millega viiakse ettepanek Euroopa Liidu andmekaitseüsteemiga rohkem kooskõlla.

60. Euroopa andmekaitseinspektor soovib aga juhtida tähelepanu mitmele puudusele, mille saaks teksti muutes kõrvaldada, eelkõige järgmistele:

— ettepanekus peab olema selgelt märgitud mitmesuguste andmesubjektide kategooriate õigus saada OLAFi juurdluste kõikides etappides teavet ning tutvuda andmetega ja neid parandada;

— ettepanekus tuleb selgitada juurdluste konfidentsiaalsuse nõude ja juurdluste ajal kohaldatava andmekaitseüsteemi vahelist seost: Euroopa andmekaitseinspektor soovib andmesubjektide õigused selgelt määratleda ja eristada ning samuti selgesti kehtestada nii konfidentsiaalsusnõudest tulenevad võimalikud erandid kui ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 20 sätestatud kaitsemeetmed;

— ettepanekus tuleb selgitada OLAFi avalikkuse teavitamise tegevuspõhimõtteid seoses andmekaitsega;

— ettepanekus tuleb kehtestada teabeandjate ja teavitajate konfidentsiaalsuse erisätted;

— ettepanekus tuleb selgitada üldisi andmekaitsepõhimõtteid, mille alusel OLAF võib teavet, sealhulgas isikuandmeid, edastada teistele Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele, kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele ning seda nende käest saada;

— ettepaneku sätetega tuleb teha peadirektorile ülesandeks tagada OLAFi mitmesuguste töötlemistoimingute tervikliku strateegilise ülevaate koostamine, ajakohastamine ja läbipaistvus, või selgitada seda vähemalt ettepaneku põhjendustes.

Brüssel, 1. juuni 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus energiaturu terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta

(2011/C 279/03)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 41,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

1. 8. detsembril 2010 võttis Euroopa komisjon vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku energiaturu terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta ⁽³⁾ (edaspidi „ettepanek“).
2. Komisjon ei konsulteerinud Euroopa andmekaitseinspektoriga, kuigi määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikes 2 seda nõutakse. Euroopa andmekaitseinspektor võtab omal algatusel vastu käesoleva arvamuse, mis põhineb nimetatud määruse artikli 41 lõikel 2. Euroopa andmekaitseinspektor teab, et käesolevad nõuanded esitatakse õigusloomeprotsessi hilises etapis. Sellest hoolimata leiab ta, et käesoleva arvamuse avaldamine on asjakohane ja kasulik, arvestades ettepaneku võimalikku mõju eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele. Viide käesolevale arvamusele tuleb lisada ettepaneku preambulisse.
3. Ettepaneku põhieesmärk on vältida turuga manipuleerimist ja kauplemist siseteabe põhjal energia (gaasi ja elektri)

hulgimüügiturgudel. Nendel kauplevad gaasi ja elektriga energeetikettevõtted ja vahendajad ning hulgimüügiturgude terviklikkus ja läbipaistvus on tarbijate makstava lõpliku hinna määramisel otsustava tähtsusega.

4. Ettepaneku eesmärk on kehtestada Euroopa Liidu tasandil kõikehõlmavad eeskirjad, mis välistaksid selle, et kauplejad saaksid kasutada siseteavet oma kasuks ja manipuleerida turuga, tõstes hinnad kunstlikule tasemele, mida ei saa õigustada ei energia kättesaadavuse, tootmiskulude ega salvestus- ega edastamismahtudega. Eelkõige keelavad kavandatud eeskirjad järgmise:

— siseteabe kasutamine hulgimüügituru tasandil energia ostmisel või müümisel; eriteave ja hinnatundlik teave tuleb enne kauplemist avalikustada;

— tehingud, mis annavad valet või eksitavat teavet pakku-mise, nõudluse või energia hulgimüügitoodete hindade kohta, ning

— nimetatud toodete kohta eksitavat teavet andvate valedel uudiste või kuulduste levitamine.

5. Nende keeldude võimalike rikkumiste avastamise nimel teostatava Euroopa tasandi turujärelevalve eest vastutab Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) ⁽⁴⁾.
6. Ettepaneku kohaselt on ametil õigeaegne juurdepääs energia hulgimüügiturgudel toimuvate tehingute teabele, sh hinna, müügikoguse ja poolte teabele. Kõiki andmeid jagatakse ka riiklike reguleerivate asutustega, kes vastutavad seejärel kahtlustatavate rikkumiste uurimise eest. Piiriülese mõjuga juhtumite korral on ametil volitused uurimisi koordineerida. Karistuste jõustamisega tegelevad liikmesriikide reguleerivad asutused.
7. Ettepanek järgib mitmeid teisi hiljutisi õigusaktide ettepanekuid seoses senise finantsjärelevalve tugevdamise ja Euroopa Liidu tasandil koordineerimise ja koostöö parandamisega, mis hõlmavad direktiivi siseriingitehingute ja turuga manipuleerimise kohta ⁽⁵⁾ ning direktiivi finantsinstrumentide

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31 (edaspidi „direktiiv 95/46/EÜ“).

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1 (edaspidi „määrus (EÜ) nr 45/2001“).

⁽³⁾ KOM(2010) 726 (lõplik).

⁽⁴⁾ ACER on 2010. aastal asutatud Euroopa Liidu asutus, mille ülesanne on aidata riiklikel elektri- ja gaasivarustuse reguleerimisasutustel täita Euroopa Liidu tasandil reguleerimisülesandeid, mida nad täidavad liikmesriikides, ning vajaduse korral kooskõlastada nende tegevust.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ, 28. jaanuar 2003, siseriingitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta, ELT L 96, 12.4.2003, lk 16–25.

turgude kohta ⁽¹⁾. Euroopa andmekaitseinspektor esitas hiljuti arvamuse ka ühe teise hiljuti vastu võetud ettepaneku kohta ⁽²⁾.

II. ANDMEKAITSEINSPEKTORI MÄRKUSED JA SOOVI-TUSED

8. Ettepanek sisaldab mitmeid isikuandmete kaitsega seonduvaid sätteid:

— artiklid 6–8: turujärelevalve ja aruandlus;

— artikkel 9: andmekaitse ja töökindlus;

— artiklid 10–11: uurimine ja jõustamine;

— artikkel 14: suhted kolmandate riikidega.

II.1. Turujärelevalve ja aruandlus (artiklid 6–8)

Asjakohased sätted

9. Ettepanek põhineb eeldusel, et turu kuritarvitamise tuvastamiseks on vaja i) tõhusalt toimivat turujärelevalvesüsteemi, millel on õigeaegne juurdepääs kõigile tehinguandmetele, ning et ii) see hõlmab ka järelevalvet Euroopa Liidu tasandil. Seega näeb kavandatav määrus ette, et Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet kogub, vaatab läbi ja jagab (asjakohaste riiklike ja Euroopa Liidu asutustega) suures koguses energia hulgimüügiturgudega seonduvaid andmeid.
10. Eelkõige nõutakse kavandatava määrusega, et turuosalisel edastavad ametile energia hulgimüügitoodetega seotud tehingute andmed. Peale nende peavad turuosalisel ametile edastama ka „elektri ja maagaasi tootmise, ladustamise, tarbimise või edastamise rajatiste jõudluse” andmed.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/39/EÜ, 21. aprill 2004, finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ, ELT L 145, 30.4.2004, lk 1–44.

⁽²⁾ Seonduvate õigusaktide ettepanekute laiema konteksti lisateave on Euroopa andmekaitseinspektori arvamuses ettepaneku kohta, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta, 19. aprill 2011; eelkõige punktid 4, 5 ja 17–20.

11. Teabeedastuse vorm, sisu ja ajakava sätestatakse komisjoni delegeeritud õigusaktides.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

12. Arvestades, et ettepaneku kohaselt määratletakse kogu järelevalve ja aruandluse raamistikus kogutava teabe sisu delegeeritud õigusaktidega, ei saa välistada isikuandmete – s.o. igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta ⁽³⁾ – kaasamist. Euroopa Liidu kehtiva õiguse kohaselt on see lubatud üksnes juhul, kui see on konkreetse eesmärgi jaoks vajalik ja proportsionaalne ⁽⁴⁾. Kavandatavas määruses tuleb seetõttu selgesti täpsustada, kas ja mis ulatuses võivad järelevalve eesmärgil kogutavad tehingute ja jõudluse andmed sisaldada isikuandmeid ⁽⁵⁾.
13. Kui isikuandmete töötlemine on ette nähtud, võib taotleda konkreetseid tagatisi, nt seoses eesmärgi piiramise, säilitamisaja ja teabe võimalike adressaatidega. Võttes arvesse tagatiste olulisust, tuleb need sätestada vahetult kavandatava määruse teksti, mitte delegeeritud õigusaktidega.
14. Kui aga isikuandmete töötlemist ei ole ette nähtud (või kui selline töötlemine on erandlik ning seda tehakse üksnes harvadel juhtudel, kus hulgimüügiturgudel kaupleb energiaga füüsiline, mitte juriidiline isik), tuleb seda ettepanekus selgesti sätestada, vähemalt põhjendustes.

II.2. Andmekaitse ja töökindlus (artikkel 9)

Asjakohased sätted

15. Artikli 9 lõike 1 alusel peab Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet tagama artikli 7 kohaselt saadud teabe konfidentsiaalsuse, terviklikkuse ja kaitse (nt turujärelevalve raames kogutud andmed tehingute ja jõudluse kohta). Artikliga 9 sätestatakse ka, et vajaduse korral peab amet artikli 7 kohaselt saadud isikuandmete töötlemisel järgima määrust (EÜ) nr 45/2001.
16. Peale selle peab amet artikli 9 lõike 1 kohaselt „tuvastama tegevusriskide allikad ja töötama nende minimeerimiseks välja asjakohased süsteemid, kontrollid ja menetlused”.
17. Artikli 9 lõige 2 võimaldab ametil avalikustada osa tema valduses olevast teabest „tingimusel, et tundlikku äriteavet üksikute turuosaliste või üksiktehingute kohta ei avaldata”.

⁽³⁾ Direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 punkt a ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 2 punkt a.

⁽⁴⁾ Direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkt c ja artikli 7 punkt c ning määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punkt c ja artikli 5 punkt b.

⁽⁵⁾ Ettepaneku artikli 9 lõikes 1 – mis viitab määrusele (EÜ) nr 45/2001 – nimetatakse seda võimalust, kuid puudub üksikasjalikum teave. Vt ka käesoleva arvamuse jaotis II.2.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

18. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt selle üle, et artikkel 9 on osaliselt pühendatud andmekaitsele ning et kavandatav määrus nõuab ametilt konkreetselt määruse (EÜ) nr 45/2001 järgimist.

a) Määruse (EÜ) nr 45/2001 ja direktiivi 95/46/EÜ kohaldatavus

19. Eespool nimetatut arvestades rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et määrus (EÜ) nr 45/2001 kehtib ametile määruse kohaldamise tõttu täielikult iga kord, kui ta töötleb isikuandmeid. Seega tuleb ettepanekuga meelde, et määrus (EÜ) nr 45/2001 ei kehti ametile mitte ainult andmete töötlemisel artikli 7 kohaselt, vaid ka kõikides teistes olukordades: oluline on see ka siis, kui amet töötleb artikli 11 kohaselt turu kuritarvitamise/rikkumiste kahtlustega seonduvaid isikuandmeid. Täpsemalt öeldes soovib Euroopa andmekaitseinspektor nende olukordade kirjeldamisel, kus amet peab järgima määrust (EÜ) nr 45/2001, kasutada väljendi „vajaduse korral” asemel väljendit „alati, kui töödeldakse isikuandmeid”.

20. Tuleb viidata ka direktiivile 95/46/EÜ, võttes arvesse selle direktiivi kehtivust asjaomaste riiklike reguleerivate asutuste isikuandmete töötlemisel. Selguse mõttes soovib Euroopa andmekaitseinspektor kavandatavas määruses üldiselt (vähemalt põhjendustes) märkida, kui ameti suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 45/2001, siis asjaomastele riiklikele reguleerivatele asutustele kehtib direktiiv 95/46/EÜ.

b) Vastutus

21. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt nõude üle, et amet peab tuvastama tegevusriskid ja töötama nende minimeerimiseks välja asjakohased süsteemid, kontrollid ja menetlused. Vastutuspõhimõtte tugevdamiseks ⁽¹⁾ juhul, kui isikuandmete töötlemisel on struktuuriline roll, tuleb kavandatava määrusega ametilt konkreetselt nõuda, et loodaks sõnaselge vastutusraamistik, millega tagatakse andmekaitsemeetmete järgimine ning esitatakse selle kohta tõendeid. See ameti loodud sõnaselge vastutusraamistik peab sisaldama näiteks järgmisi elemente:

- mõjuhinnaangul (mis peab sisaldama ka turvariski hinnaangut) põhineva andmekaitsepoliitika vastuvõtmine ja vajaduse korral ajakohastamine; andmekaitsepoliitika peab hõlmama ka turvalisuse tagamise kava;

- korrapärase auditite korraldamine, et hinnata andmekaitsepoliitika piisavust ja selle järgimist (sealhulgas turvalisuse tagamise kava kontrollimine);

- nende auditite tulemuste avalikustamine (vähemalt osaliselt), et tagada sidusrühmadele kindlus andmekaitsemeetmete täitmise osas, ning

- komisjoni andmekaitseametniku ja mõjutatud andmesubjektide ning vajaduse korral ka teiste sidusrühmade ja ametiasutuste teavitamine andmetega seotud rikkumistest ja muudest turvaprobleemidest ⁽²⁾.

22. Samaväärsed nõuded peavad kehtima ka riiklikele reguleerivatele asutustele ja teistele asjaomastele Euroopa Liidu asutustele.

c) Teabe avalikustamine Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööameti poolt

23. Artikli 9 lõikes 2 esitatud nõude, mille kohaselt amet peab osa tema valduses olevast teabest avalikustama, eesmärk ei ole Euroopa andmekaitseinspektori arusaamise kohaselt anda ametile õigus andmeid kellegi häbistamiseks avaldada ega ettevõtete või üksikisikute rikkumisi avalikustada.

24. Ettepanekus ei öelda aga, kas isikuandmeid on üldse kavas avalikustada. Seega tuleb selguse huvides kavandatavas määruses konkreetselt sätestada, et avalikustatav teave ei tohi hõlmata isikuandmeid, või täpsustada, mis isikuandmeid – kui üldse – tohib avalikustada.

25. Mis tahes isikuandmete avaldamisel tuleb avalikustamise vajadust (nt läbipaistvuse huvides) hoolikalt kaaluda ning see peab olema tasakaalus muude vastanduvate probleemidega, nt vajadusega kaitsta eraelu puutumatust ja asjaomaste üksikisikute isikuandmeid.

26. Seega tuleb enne mis tahes avalikustamist teostada proportsionaalsuse hinnaang, võttes arvesse Euroopa Kohtu kehtestatud kriteeriume Schecke kohtuasjas ⁽³⁾. Selles kohtuasjas rõhutas Euroopa Kohus, et isikuandmete kaitsega seoses tohib erandeid ja piiranguid kohaldada üksnes siis, kui see on tingimata vajalik. Euroopa Kohus leidis samuti, et Euroopa institutsioonid peavad uurima avaldamise eri

⁽¹⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori 14. jaanuari 2011. aasta arvamuse (komisjoni teatise kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule, Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Terviklik lähenemisviis isikuandmete kaitsele Euroopa Liidus”) jaotis 7, http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2011/11-01-14_Personal_Data_Protection_EN.pdf

⁽²⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori eespool viidatud 14. jaanuari 2011. aasta arvamuse jaotis 6.3.

⁽³⁾ Euroopa Kohtu 9. novembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09, Schecke ja Eifert; eelkõige punktid 81, 65 ja 86.

meetodeid, et leida viis, mis oleks kooskõlas avaldamise eesmärgiga ning mis kahjustaks samas kõige vähem andmesubjektide õigust eraelu puutumatusse ning isikuandmete kaitsele.

II.3. Uurimisvolitused (artikkel 10)

Asjakohased sätted

27. Ettepanekuga nähakse ette, et turu kuritarvitamise kahtluse korral järgneb turujärelevalvele uurimine ning et see võib kaasa tuua asjakohased sanktsioonid. Eelkõige artikli 10 lõikega 1 nõutakse liikmesriikidelt riiklikele reguleerivatele asutustele vajalike uurimisvolituste andmist, et tagada siseriingitehinguid ja turu manipuleerimist käsitleva määruse täitmine ⁽¹⁾.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

28. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt artikli 10 lõikes 1 esitatud täpsustuse üle, mille kohaselt i) antakse uurimisvolitused (üksnes) siseriingitehinguid ja turu manipuleerimist käsitleva määruse (artiklid 3 ja 4) täitmise tagamiseks ning ii) neid volitusi kasutatakse proportsionaalselt.
29. Eespool nimetatut arvestades peab ettepanek aga minema kaugemale, et tagada õiguskindlus ja isikuandmete piisav kaitse. Artikli 10 kavandatud tekstis on kaks järgmist põhi-probleemi. Esiteks ei määrata artiklis 10 uurimisvolituste ulatust piisavalt selgelt, näiteks ei ole piisavalt selge, kas tohib taotleda eratelefonikõnede salvestamist või teha eramajas kohapealset kontrolli. Teiseks ei nähta artiklis 10 ette piisavaid menetluslike kaitsemeetmeid põhjendamata eraellu tungimise või isikuandmete väärkasutamise riski vastu, näiteks ei nõuta kohtumäärust.
30. Nii uurimisvolituste ulatust kui vajalikke kaitsemeetmeid peavad eeldatavasti määratlema riiklikud õigusaktid. Artikli 10 lõige 1 annab tõepoolest liikmesriikidele valida, nähes ette, et uurimisvolitusi võib kasutada a) vahetult, b) koostöös teiste asutuste või turul tegutsevate ettevõtjatega või c) suunates küsimuse pädevatele õigusasutustele. Näib, et nimetatud lõikega on lubatud riiklike tavade lahknevused näiteks küsimuses, kas ja mis tingimustel nõutakse kohtumäärust.
31. Kuigi mõnes riiklikus õigusaktis on piisavad menetlus- ja andmekaitsemeetmed juba sätestatud, tuleb andmesubjektide õiguskindluse tagamiseks teha kavandatavas määruses

teatud täpsustusi ning kehtestada Euroopa Liidu tasandil menetlus- ja andmekaitsemeetmete teatud järgmised miinimnõuded.

32. Üldjuhul rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et kui Euroopa Liidu õigusaktidega nõutakse liikmesriikidelt riiklikul tasandil selliste meetmete võtmist, mis mõjutavad põhiõigusi (nt õigus eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitsele), siis tuleb õigusaktidega nõuda piiravate meetmetega samal ajal ka tõhusate meetmete võtmist, et tagada asjaomaste põhiõiguste kaitse. Teisisõnu tuleb eraellu potentsiaalselt sekkuvate meetmete, nagu uurimisvolituste ühtlustamisel ühtlustada parimate tavade järgi ka piisavaid menetlus- ja andmekaitsemeetmeid.

33. Selline lähenemisviis võib aidata vältida liiga suuri lahknevusi riiklikul tasandil ning tagada kogu Euroopa Liidus isikuandmete rangem ja ühtlasem kaitse.

34. Kui minimaalseid kaitsemeetmeid ei ole selles etapis võimalik ühtlustada, soovib Euroopa andmekaitseinspektor kavandatava määrusega nõuda liikmesriikidelt konkreetselt vähemalt riiklike rakendusmeetmete vastuvõtmist, et tagada vajalikud menetlus- ja andmekaitsemeetmed. See on eriti oluline, sest õigusakti vormiks on valitud määrus, mis on vahetult kohaldatav ning mis üldjuhul ei nõua tingimata liikmesriikidelt edaspidiseid rakendusmeetmeid.

II.4. Kohapealsed kontrollid (artikli 10 lõike 2 punkt c)

Asjakohased sätted

35. Ettepanekuga nõutakse, et riiklikele reguleerivatele asutustele antavad uurimisvolitused peavad hõlmama konkreetseid volitusi kohapealsete kontrollide tegemiseks (artikli 10 lõike 2 punkt c).

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

36. Ei ole selge, kas kõnealused kontrollid piirduvad turuosaliste ärivaldustega (ruumid, territoorium ja sõidukid) või laienevad ka üksikisikute eravaldustele (ruumid, territoorium ja sõidukid). Ühtlasi ei ole selge, kas neid kontrolle tohib teha ka ette hoiatamata („etteteatamata kontrollkäigud”).

37. Kui komisjon kavatseb nõuda, et liikmesriigid lubaksid reguleerivatel asutustel teha üksikisikute eravaldustes kohapealseid kontrolle või etteteatamata kontrollkäike, tuleb seda esiteks selgesti sätestada.

⁽¹⁾ On oluline märkida, et kavandatava määrusega Energiasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametile selliseid uurimisvolitusi ei anta. Neid volitusi ei ole ametile antud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet, ELT L 211, 14.8.2009, lk 1.

38. Teiseks rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor samuti seda, et eravaldustes (nt üksikisikute eramajades) tehtavate kohapealsete kontrollide proportsionaalsus ei ole enesestmõistetav ning kui see on ette nähtud, tuleb seda konkreetselt põhjendada.

39. Kolmandaks on sellisel juhul vaja ka lisakaitsemeetmeid, seda eelkõige nimetatud kontrollide tegemise tingimuste suhtes. Ettepanekus tuleb näiteks piiranguteta täpsustada, et kohapealset kontrolli tohib üksikisiku kodus teha üksnes siis, kui on olemas mõistlik ja konkreetne kahtlus, et määruse artiklite 3 ja 4 (s.o sisingitehinguid ja turuga manipuleerimist keelavate sätete) raskeid rikkumisi kinnitavaid tõendeid hoitakse just seal. Ettepanekuga on oluline nõuda kõikidelt liikmesriikidelt ka kohtumäärust ⁽¹⁾.

40. Neljandaks tuleb proportsionaalsuse tagamiseks ja eraellu liigse sekkumise vältimiseks eluruumide ettetateamata kontrolele lubada lisatingimusel, et kui kontrollist oleks ette teatatud, oleks tõendid tõenäoliselt hävitatud või neid võltsitud. See peab olema kavandatud määruks selgesti sätestatud.

II.5. Õigus nõuda olemasolevaid telefonikõne salvestisi ja andmeliiklusandmeid (artikli 10 lõike 2 punkt d)

Asjakohased sätted

41. Artikli 10 lõike 2 punkti d kohaselt peavad riiklike reguleerivate asutuste volitused sisaldama ka konkreetset õigust nõuda olemasolevaid telefonikõne salvestisi ja andmeliiklusandmeid.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

42. Euroopa andmekaitseinspektor tunnistab telefonikõne salvestiste ja andmeliiklusandmete osakaalu sisingitehingute juhtumites, eelkõige sisingi isikute ja kauplejatega suhete loomisel. Sellele vaatamata ei ole nimetatud õiguse ulatus piisavalt selge ega ole ette nähtud ka asjakohaseid menetlus- ja andmekaitsemeetmeid. Seepärast soovib Euroopa andmekaitseinspektor ettepanekut selgitada järgmisel viisil. Eelkõige tuleb käsitleda järgmisi probleeme.

a) Mis tüüpi telefonikõnesalvestisi ja andmeliiklusandmeid tohib nõuda?

43. Ettepanekus tuleb õiguskindluse eesmärgil kõigepealt selgitada, mis tüüpi andmeid võivad asutused vajaduse korral nõuda.

44. Uurimisvolituste ulatus tuleb ettepanekus konkreetselt piirata i) telefonivestluste, e-kirjade ja muude andmeliiklusandmete sisuga, mida kauplejad koguvad niigi majanduseesmärkidel korrapäraselt ja õiguspäraselt tehingute tõenditena, ning ii) andmeliiklusandmetega (nt kes, kellele

ja millal telefonikõne tegi või teavet edastas), millele on asjaomaste turuosaliste (kauplejate) kaudu juba niigi vahetu juurdepääs.

45. Lisaks sellele tuleb ettepanekus ka täpsustada, et andmeid tohib koguda üksnes seaduslikul eesmärgil ja kooskõlas andmekaitse kehtivate õigusaktidega, mis hõlmavad direktiivi 95/46/EÜ artiklite 10 ja 11 kohaselt ka andmesubjektidele piisava teabe edastamist.

b) Millele viitab tingimus „olemasolev“?

46. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt selle üle, et ettepanekuga piiratakse kõnealust õigust „olemasolevate“ andmetega ega nõuta seega, et reguleerivad asutused kasutaksid oma volitusi selleks, et kohustada kauplejat või kolmandat poolt telefonisidet või andmeliiklusandmete edastamist uurimise eesmärgil spetsiaalselt pealt kuulama, jälgima või salvestama.

47. Mis tahes kahtluse vältimiseks tuleb seda kavatsust aga vähemalt põhjendustes selgemini väljendada. Kavandatav määrus ei tohi jätta sellist tõlgendusvõimalust, et riiklikele reguleerivatele asutustele antakse õiguslik alus telefonisidet või andmeliiklust salaja või avalikult, kohtuordeniga või ilma selleta pealt kuulata, jälgida või salvestada.

b) Kas nõutakse ainult andmeliiklusandmeid või võidakse nõuda ka telefoni- side ja andmeliikluse sisu?

48. Ettepaneku tekstis mainitakse üksnes olemasolevaid telefonikõne salvestisi ja andmeliiklusandmeid. On ebaselge, kas võidakse nõuda nii olemasolevate telefonikõne ja andmeliikluse sisu kui ka andmeliiklusandmeid (s.o kes, kellele ja millal telefonikõne tegi või teavet edastas).

49. Seda tuleb kavandatava määru sätetes selgemini väljendada. Tuleb selgesti täpsustada – nagu on arutatud punktides 43–45 –, mis tüüpi andmeid võidakse nõuda ning eelkõige tagada nende kogumine kooskõlas andmekaitse kehtivate õigusaktidega.

c) Kas andmeid võidakse nõuda ka internetiteenuse osutajatelt ja sideettevõtetelt?

50. Ettepanekus tuleb ühemõtteliselt sätestada, kellelt tohivad riiklikud reguleerivad asutused andmeid nõuda. Sellega seoses mõistab Euroopa andmekaitseinspektor, et artikli 10 lõike 2 punkti d eesmärk ei ole lubada riiklikel asutustel

⁽¹⁾ Vt nt Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. veebruari 1993. aasta otsus kohtuasjas 82/1991/334/407 Funke vs. Prantsusmaa, punktid 55–57.

nõuda andmeliiklusandmeid üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste pakkujatel⁽¹⁾ (nt telefoniettevõtted või internetiteenuse osutajad).

51. Ettepanekus ei viidata tõepoolest teenuseosutajatele ega kasutada ka terminit „andmeliiklusandmed”. Oluline on, et ettepanekus ei ole ei kaudselt ega otseselt viidatud asjaolule, et erandeid võidakse taotleda eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlevas direktiivis⁽²⁾ (millega kehtestatakse üldpõhimõte, et andmeliiklusandmeid tohib edaspidi töödelda üksnes arveldamiseks ja sidumistasude maksmiseks) sätestatud nõuete alusel.

52. Mis tahes kahtluse vältimiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et asjaolu, et ettepanekus ei esitata mingit õiguslikku alust üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste pakkujatel andmete nõudmiseks, tuleb selgesti sätestada kavandatava määruse tekstis, vähemalt selle põhjendustes.

d) Kas andmeid võidakse nõuda muudelt kolmandatelt isikutelt?

53. Ettepanekus tuleb täpsustada, kas riiklikud reguleerivad asutused võivad andmeid nõuda üksnes uurimisel turuosaliselt või on neil õigus nõuda ka kolmandate isikute andmeid (nt uurimisel turuosalisega tehtud tehingu osalise andmeid või selle hotelli andmeid, kus siseringitehingus kahtlustatav üksikisik peatus).

e) Kas võidakse nõuda ka isiklike andmeid?

54. Ettepanekuga tuleb ühtlasi selgitada, kas ametiasutused võivad nõuda üksikisikute, nt uurimisel turuosalise töötajate või juhtide isiklike andmeid (nt isiklike mobiilsidevahendite kaudu saadetud tekstisõnumeid või kodus interneti kasutamisel koduarvutisse salvestatud lehitsemisandmeid).

55. Isiklike andmete nõudmise proportsionaalsus on vaieldav ning, kui see on ette nähtud, tuleb seda konkreetselt põhjendada.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/21/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta („raamdirektiiv”) artikli 2 punkt c, ELT L 108, 24.4.2002, lk 33.

⁽²⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, 12. juuli 2002, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) artikli 6 lõige 1, ELT L 201, 31.7.2002, lk 37.

56. Kui ametiasutused nõuavad mis tahes isiklike andmeid, siis tuleb samamoodi kui kohapealsete kontrollide korral (vt eespool punktid 35–40) ettepanekuga nõuda kohtumäärust ning edasisi konkreetseid kaitsemeetmeid.

II.6. Turu kuritarvitamise kahtlusest teatamine (artikkel 11): otstarbe piiramine ja andmete säilitamine

Asjakohased sätted

57. Piiriüleses koostöös on Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametil oluline roll – ta peab hoiatama riiklike reguleerivaid asutusi turu võimaliku kuritarvitamise eest ja lihtsustama teabevahetust. Koostöö lihtsustamiseks peavad ka riiklikud reguleerivad asutused, juhul kui neil on piisavalt alust kahtlustada kavandatava määruse mis tahes rikkumist, artikli 11 lõike 2 kohaselt ametile sellest võimalikult konkreetsel viisil teatama. Koordineeritud lähenemisviisi tagamiseks peavad artikli 11 lõike 3 kohaselt teavet omavahel jagama riiklikud reguleerivad asutused, pädevad finantsjärelevalveasutused, Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Amet ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus⁽³⁾.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

58. Otstarbe piiramise põhimõtte⁽⁴⁾ kohaselt tuleb ettepanekus selgesti sätestada, et kõiki kavandatava määruse artikli 11 alusel edastatud isikuandmeid (aruandeid turu kuritarvitamise kahtluse kohta) tohib kasutada üksnes teatatud turu kuritarvitamise kahtluse uurimiseks. Ühelgi juhul ei tohi teavet kasutada kõnealuse eesmärgiga vastuolulistel eesmärkidel.

59. Andmeid ei tohi pikka aega säilitada, eelkõige kui saab tõendada, et algne kahtlus on osutunud alusetuks. Nendel juhtudel peab andmete edasine säilitamine olema konkreetselt põhjendatud⁽⁵⁾.

60. Seoses sellega tuleb ettepanekuga kõigepealt sätestada pikim säilitusaeg, mille jooksul Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet ja teabe teised adressaadid tohivad andmeid säilitada, võttes arvesse andmete säilitamise eesmärgi. Kõik teatatud turu kuritarvitamise kahtlusega seotud isikuandmed tuleb kõikide adressaatide andmetest pärast teatud aja möödumist kustutada, välja arvatud juhul, kui turu kuritarvitamise kahtluse tulemusel on

⁽³⁾ ESMA on Euroopa Liidu sõltumatu asutus, mis osaleb Euroopa Liidu finantsstabiilsuse kaitsmisel, tagades väärtpapierituru tõrjumatuse, läbipaistvuse, tõhususe ja nõuetekohase toimimise ning investorite kaitse suurendamise.

⁽⁴⁾ Vt direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkt b ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punkt b.

⁽⁵⁾ Näitena viitab Euroopa andmekaitseinspektor selles kontekstis Euroopa Inimõiguste Kohtu 4. detsembri 2008. aasta otsusele kohtuasjas S ja Marper vs. Ühendkuningriik (2008) (rakendusaktid nr 30562/04 ja 30566/04), mille kohaselt kriminaalkuriteos süüdi mõistmata isikute andmete pikaajaline säilitamine rikub nende Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 8 tulenevat õigust eraelu puutumatusele.

alustatud konkreetne uurimine, mis veel kestab. Euroopa andmekaitseinspektor on arvamisel, et välja arvatud juhul, kui pikem säilitusaeg on selgelt põhjendatud, tuleb andmed kustutada hiljemalt kahe aasta jooksul pärast kahtlusest teatamist ⁽¹⁾.

61. Kui kahtlus osutub alusetuks ja/või uurimine lõpetatakse ilma edasisi meetmeid võtmata, tuleb ettepanekuga kohustada, et teavitav reguleeriv asutus, Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet ja mis tahes kolmas isik, kellel on juurdepääs turu kuritarvitamise kahtlusega seonduvale teabele, teataksid kiiresti nendele osapooltele, et nad saaksid oma andmeid ajakohastada (ja/või teatatud kahtlusega seonduva teabe oma andmetest kohe või pärast asjakohase proportsionaalse säilitamisaja lõppu kustutada) ⁽²⁾.
62. Need sätted aitavad tagada, et kinnitamata kahtlustuse korral (või kui juhtumit täpsemalt ei uurita) või kui kahtlus on osutunud alusetuks, ei hoita süütu isikuid liiga pika aja jooksul nn mustas nimekirjas ega kahtluse all (vt direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 punkt e ja määruse (EÜ) nr 45/2001 vastava artikli 4 punkt e).

II.7. Andmete edastamine kolmandatele riikidele (artikkel 14)

Asjakohased sätted

63. Kavandatava määruse artiklites 7, 8 ja 11 on sätestatud andme- ja teabevahetus Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (ACER), Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutuse (ESMA) ja liikmesriikide ametiasutuste vahel. Artiklis 14 („Suhted kolmandate riikidega”) on sätestatud, et ACER „võib sõlmida halduskokkuleppeid rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikide ametiasutustega”. See võib viia isikuandmete edastamiseni ACER-ilt ja võib-olla ka ESMA-lt ja/või liikmesriikide ametiasutustelt, rahvusvahelistele organisatsioonidele ja kolmandate riikide ametiasutustele.

Euroopa andmekaitseinspektori märkused ja soovitused

64. Euroopa andmekaitseinspektor soovib ettepaneku artiklis 14 selgitada, et isikuandmeid tohib edastada üksnes kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikliga 9 ja direktiivi 95/46/EÜ artiklitega 25 ja 26. Eelkõige tohib andmete rahvusvaheline edastamine toimuda üksnes siis, kui asjaomane kolmas riik tagab piisava kaitse, või piisavat kaitset mitte tagavate kolmandate riikide asutustele või üksikisikutele üksnes juhul, kui vastutav töötleja tõendab piisavate kaitsemeetmete olemasolu seoses eraelu puutumatuse, üksikisiku põhiõiguste ja -vabaduste kaitse ning vastavate õiguste kasutamisega.

⁽¹⁾ Kui kahtlus osutub põhjendatuks ning selle tulemuseks on edukas uurimine, tuleb ettepanekuga sätestada uurimise lõpetamisele järgnev konkreetne sobiva pikkusega säilitamisaeg.

⁽²⁾ See teave tuleb esitada ka asjaomasele andmesubjektile.

65. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et erandeid (nt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 lõikes 6 ja direktiivi artikli 26 lõikes 1 nimetatud erandeid) ei tohi põhimõtteliselt kasutada kolmandatele riikidele massilise, süstemaatilise ja/või struktuurilise andmeedastamise põhjendamiseks.

II.8. Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti uurimistega seotud koordineerimistegevuste eelkontroll

66. Mõningad Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutuse ja liikmesriikide ametiasutuste vahel jagatavad andmed kahtlustatavate rikkumiste kohta sisaldavad tõenäoliselt ka isikuandmeid, nagu rikkumistes kahtlustatavate või teiste asjaomaste isikute (nt tunnistajad, rikkumisest teatajad, kauplemisega seotud ettevõtete töötajad või teised nende nimel tegutsevad isikud) identiteet.
67. Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 27 lõikes 1 on sätestatud, et tööstustoimingute suhtes, mis tõenäoliselt kujutavad oma olemuse, ulatuse või eesmärkide tõttu konkreetset ohtu andmesubjektide õigustele ja vabadustele, teostab Euroopa andmekaitseinspektor eelkontrolli. Artikli 27 lõikega 2 kinnitatakse konkreetset, et oletatavate õigusrikkumiste ja õigusrikkumistega seonduvate andmete töötlemine kujutavad nimetatud ohte ning vajab eelkontrolli. Arvestades Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametile ette nähtud rolli uurimiste koordineerimisel, tundub tõenäoline, et ta töötleb oletatavate õigusrikkumistega seotud andmeid ja tema tegevusi tuleb seega eelkontrollida ⁽³⁾.
68. Euroopa andmekaitseinspektor võib eelkontrolli raamistikus anda Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametile edasisi suuniseid ja konkreetseid soovitusi andmekaitse-eeskirjade täitmise kohta. Ameti tegevuste eelkontrollimine võib luua ka lisandväärtust, arvestades, et ameti asutamismääruses (EÜ) nr 713/2009 puudub mis tahes viide isikuandmete kaitsele ning selle kohta ei ole Euroopa andmekaitseinspektor õiguslikku arvamust esitanud.

III. JÄRELDUSED

69. Ettepanekuga tuleb täpsustada, kas isikuandmeid tohib turujärelevalve ja aruandluse kontekstis töödelda ning mis kaitsemeetmeid tuleb kohaldada. Kui aga isikuandmete töötlemist ei ole ette nähtud (või kui selline töötlemine on erandlik ning seda tehakse üksnes harvadel juhtudel, kus hulgimüügiturgudel kaupleb energiaga üksikisik, mitte juriidiline isik), tuleb seda ettepanekus selgesti sätestada, vähemalt põhjendustes.

⁽³⁾ Direktiivi 95/46/EÜ artikli 20 kohaselt vastu võetud riiklike andmekaitse õigusaktide alusel peavad riiklikud või piirkondlikud andmekaitseasutused võib-olla ka riiklike ametiasutuste andmetöötlust eelkontrollima.

70. Andmekaitse, -turvalisuse ja vastutuse sätteid tuleb selgitada ja veelgi tõhustada, eelkõige kui isikuandmete töötlemisel on struktuurilisem roll. Komisjon peab kehtestama piisavad kontrollimeetmed, et tagada andmekaitseõuete täitmine ja sellekohaste tõendite esitamine (vastutus).
71. Ettepanekuga tuleb täpsustada, kas kohapealsed kontrollid piirduvad turuosalise ärivaldustega (ruumid ja sõidukid) või laienevad ka üksikisikute eravaldustele (ruumid ja sõidukid). Viimasel juhul tuleb selle volituse vajadust ja proportsionaalsust selgesti põhjendada ning taotleda kohtumäärust ja täiendavaid kaitsemeetmeid. See peab olema kavandatud määruuses selgesti sätestatud.
72. Tuleb täpsustada, mis on „olemasolevate telefonikõnede salvestiste ja andmeliiklusandmete” nõudmise volituse ulatus. Ettepanekus tuleb ühemõtteliselt sätestada, mis andmeid ja kellelt tohib nõuda. Asjaolu, et üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste pakkujatel ei tohi nõuda mingeid andmeid, tuleb selgesti sätestada kavandatava määruuse tekstis, vähemalt selle põhjendustes. Ettepanekuga tuleb ühtlasi selgitada, kas ametiasutused võivad nõuda üksikisikute, nt uurimisaluse turuosalise töötajate või juhtide isiklike andmeid (nt isiklike mobiilsidevahendite kaudu saadatud tekstisõnumeid või koduarvuti interneti lehitsemisandmeid). Kui see on lubatud, tuleb sellise volituse vajadust ja proportsionaalsust selgesti põhjendada ning ettepanekuga tuleb nõuda kohtumääruse olemasolu.
73. Seoses turu kuritarvitamise kahtlusest teatamisega tuleb ettepanekuga selgesti sätestada, et nendes andmetes sisalduvaid mis tahes isikuandmeid tohib kasutada üksnes teatatud turu kuritarvitamise kahtluse uurimiseks. Kõik teatatud turu kuritarvitamise kahtlusega seotud isikuandmed tuleb kõikide saajate andmete hulgast pärast teatud aja möödumist kustutada (kui ei ole põhjendatud teisiti, siis hiljemalt kahe aasta jooksul pärast teatamist), välja arvatud juhul, kui turu kuritarvitamise kahtluse tulemusel on alustatud konkreetne uurimine, mis veel kestab (või on kahtlus osutunud põhjendatuks ning selle tulemusel alustati edukat uurimist). Samuti peavad teabevahetuse pooled, kui kahtlus osutub alusetuks ja/või uurimine on edasisi meetmeid võtmata lõpetatud, saatma üksteisele ajakohastatud teavet.
74. Seoses isikuandmete edastamisega kolmandatele riikidele tuleb ettepanekus täpsustada, et põhimõtteliselt tohib andmeid edastada piisavat kaitset mitte tagavate kolmandate riikide asutustele või üksikisikutele üksnes juhul, kui vastutav töötleja tõendab piisavate kaitsemeetmete olemasolu üksikisikute eraelu puutumatuse ning põhiõiguste ja -vabaduste ning vastavate õiguste kasutamise osas.
75. Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet peab esitama Euroopa andmekaitseinspektorile eelkontrolleks oma isikuandmete töötlemistoimingud, mis on seotud kavandatava määruuse artikli 11 kohaselt toimuvate uurimiste koordineerimisega.

Brüssel, 21. juuni 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja

Giovanni BUTTARELLI

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

Teatatud koondumise aktsepteering

(Toimik COMP/M.6349 – Motherson/Cross Industries/Pegufarm/Wethje)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2011/C 279/04)

16. septembril 2011 otsustas komisjon loobuda vastuväidete esitamisest eespool nimetatud teatatud koondumise kohta ning kuulutada koondumine ühisturuga kokkusobivaks. Otsuse aluseks on nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 6 lõike 1 punkt b. Otsuse täielik tekst on kättesaadav ainult inglise keeles ning see avaldatakse pärast seda, kui sellest on kustutatud võimalikud ärisaladused. Otsus on kättesaadav:

- Euroopa konkurentsialasel veebisaidil (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Veebisaidil pakutakse mitut võimalust otsida konkreetset ühinemisotsust, sealhulgas ettevõtja nime, juhtumi numbri, kuupäeva ja tegevusalade registri kaudu;
- elektroonilises vormis EUR-Lex veebisaidil (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) dokumendinumbriga 32011M6349 all. EUR-Lex pakub *on-line* juurdepääsu Euroopa õigusele.

Teatatud koondumise aktsepteering

(Toimik COMP/M.6218 – Ineos/Tessenderlo Group S-PVC Assets)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2011/C 279/05)

26. juulil 2011 otsustas komisjon loobuda vastuväidete esitamisest eespool nimetatud teatatud koondumise kohta ning kuulutada koondumine ühisturuga kokkusobivaks. Otsuse aluseks on nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 6 lõike 1 punkt b. Otsuse täielik tekst on kättesaadav ainult inglise keeles ning see avaldatakse pärast seda, kui sellest on kustutatud võimalikud ärisaladused. Otsus on kättesaadav:

- Euroopa konkurentsialasel veebisaidil (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Veebisaidil pakutakse mitut võimalust otsida konkreetset ühinemisotsust, sealhulgas ettevõtja nime, juhtumi numbri, kuupäeva ja tegevusalade registri kaudu;
- elektroonilises vormis EUR-Lex veebisaidil (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) dokumendinumbriga 32011M6218 all. EUR-Lex pakub *on-line* juurdepääsu Euroopa õigusele.

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskurss (¹)

22. september 2011

(2011/C 279/06)

1 euro =

Valuuta			Kurs		
USD	USA dollar	1,3448	AUD	Austraalia dollar	1,3691
JPY	Jaapani jeen	102,59	CAD	Kanada dollar	1,3894
DKK	Taani kroon	7,4458	HKD	Hongkongi dollar	10,4904
GBP	Inglise nael	0,87325	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,7185
SEK	Rootsi kroon	9,2762	SGD	Singapuri dollar	1,7547
CHF	Šveitsi frank	1,2275	KRW	Korea won	1 605,66
ISK	Islandi kroon		ZAR	Lõuna-Aafrika rand	11,0754
NOK	Norra kroon	7,8270	CNY	Hiina jüaan	8,6040
BGN	Bulgaaria lev	1,9558	HRK	Horvaatia kuna	7,4845
CZK	Tšehhi kroon	24,878	IDR	Indoneesia ruupia	12 246,50
HUF	Ungari forint	293,06	MYR	Malaisia ringit	4,2744
LTL	Leedu litt	3,4528	PHP	Filipiini peeso	58,919
LVL	Läti latt	0,7093	RUB	Vene rubla	43,2059
PLN	Poola zlott	4,4863	THB	Tai baht	41,379
RON	Rumeenia leu	4,3055	BRL	Brasiilia reaal	2,4887
TRY	Türgi liir	2,4636	MXN	Mehhiko peeso	18,6738
			INR	India ruupia	66,6720

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

V

(Teated)

HALDUSMENETLUSED

EUROOPA KOMISJON

MEDIA 2007 – ARENDUS, LEVI, PROMOTSIOON JA KOOLITUS

Taotlusvoor – EACEA/21/11

Toetus tootmisprojektide arenduseks – mängufilmid, loomingulised dokumentaalfilmid ja animafilmid – üksikprojektid, paketoetus ja paketoetuse 2. etapp

(2011/C 279/07)

1. Eesmärgid ja kirjeldus

Käesolev teade taotlusvooru väljakuulutamise kohta põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsusel nr 1718/2006/EÜ toetusprogrammi rakendamise kohta Euroopa audiovisuaalsektoris (MEDIA 2007).

Üheks programmi eesmärgiks on toetada rahalise abi kaudu Euroopa sõltumatute tootmisettevõtete Euroopa ja rahvusvahelistele turgudele mõeldud tootmisprojektide arendust järgmistes kategooriates: draamafilm, loominguline dokumentaalfilm ja animafilm.

2. Abikõlblikud taotlejad

Käesolev teade on suunatud Euroopa ettevõtetele, kelle tegevus toetab ülalmainitud eesmärkide saavutamist, eelkõige sõltumatutele tootmisettevõtetele.

Taotlejad peavad olema registreeritud ühes järgmistest riikidest:

— Euroopa Liidu 27 liikmesriiki;

— EMP riigid, Šveits ja Horvaatia.

3. Abikõlblikud meetmed

Abikõlblikud on järgmiste audiovisuaalteoste (üksikteoste või seriaalide) arendustegevused:

— draamaprojektid, mille eetriaeg on vähemalt 50 minutit;

— loomingulised dokumentaalfilmid, mille eetriaeg on vähemalt 25 minutit (seriaalide korral ühe episoodi kestus);

— animaprojektid, mille eetriaeg on vähemalt 24 minutit.

Abikõlblikud ei ole järgmistesse kategooriatesse kuuluvate teoste arendus- ja tootmistegevused:

- otsesalvestused, telemängud, jutusaated, tõsielusaated või haridus- ja õppeprogrammid;
- turismi edendavad dokumentaalfilmid, nn kaamera taga saated, reportaažid, loomasaated, uudisteprogrammid ja dokumentaalsebiooperid;
- projektid, mis edastavad otseselt või kaudselt sõnumeid, mis on vastuolus Euroopa Liidu poliitikaga. Näiteks projektid, mis on vastuolus tervishoiuhuvidega (alkohol, tubakas, narkootikumid), inimõiguste austamise, inimeste turvalisuse, sõnavabadusega jne;
- projektid, mis propageerivad vägivalda ja/või rassismi ja/või sisaldavad pornograafiat;
- reklaamteosed;
- institutsionaalsed teosed konkreetse organisatsiooni või selle tegevuse reklaamimiseks.

Taotlusvoorul 21/11 on kaks tähtaega. Esimesel tähtajal osalemiseks peab toetuse taotluse saatma täitevasutusele ajavahemikus alates taotlusvooru väljakuulutamise teate avaldamisest kuni 25. novembrini 2011. Teisel tähtajal osalemiseks peab toetuse taotluse saatma täitevasutusele ajavahemikus alates 26. novembrist 2011 kuni 13. aprillini 2012, mis on taotlusvooru lõppkuupäev.

Projektide maksimumkestus on esimesel tähtajal esitatud toetuse taotluste puhul kuni 30. juunini 2014 ning teisel tähtajal esitatud taotluste puhul 30. novembrini 2014 või kuni projekti tootmise mineku kuupäevani sõltuvalt sellest, kumb saabub varem.

4. Toetuse määramise kriteeriumid

Punkte antakse järgmiste kriteeriumide alusel. Kokku on võimalik saada 100 punkti.

Üksikprojekti puhul:

- taotluse esitanud ettevõttega seotud kriteeriumid (40 punkti):
 - arendusstrateegia kvaliteet (10 punkti);
 - arenduse eelarve järjekindlus (10 punkti);
 - rahastamisstrateegia kvaliteet (10 punkti);
 - levitusstrateegia kvaliteet (10 punkti);
- esitatud projektiga seotud kriteeriumid (60 punkti):
 - projekti kvaliteet (40 punkti);
 - tootmise potentsiaal ja projekti teostatavus (10 punkti);
 - Euroopas ja väljaspool Euroopat levitamise potentsiaal (10 punkti).

Paketitoetuse ja paketitoetuse 2. etapi puhul:

- taotluse esitanud ettevõtte oskustega seotud kriteeriumid (60 punkti):
 - ettevõtte suutlikkus arendada ja toota Euroopa tasandil (15 punkti paketitoetuse puhul, 30 punkti paketitoetuse 2. etapi puhul);
 - arendusstrateegia kvaliteet ning arenduse eelarve järjekindlus (15 punkti paketitoetuse puhul, 10 punkti paketitoetuse 2. etapi puhul);

- rahastamisstrateegia kvaliteet (15 punkti paketitoetuse puhul, 10 punkti paketitoetuse 2. etapi puhul);
- levitusstrateegia kvaliteet (15 punkti paketitoetuse puhul, 10 punkti paketitoetuse 2. etapi puhul);
- esitatud projektidega seotud kriteeriumid (40 punkti):
 - projektide kvaliteet (10 punkti);
 - loomingulise meeskonna potentsiaal (10 punkti);
 - tootmise potentsiaal ja projekti teostatavus (10 punkti);
 - Euroopas ja väljaspool Euroopat levitamise potentsiaal (10 punkti).

5. Eelarve

Kokku eraldatakse toetust 17 miljonit eurot. Rahalise toetuse liik: toetus.

Üksikprojektile eraldatav rahaline toetus võib olla 10 000 kuni 60 000 eurot, v.a kinos linastamiseks mõeldud täispikad animatsioonid, mille puhul on maksimumtoetus 80 000 eurot. Eraldatav rahaline toetus ei tohi ületada 50 % tootja esitatud abikõlblikest kuludest (60 % projektide puhul, mis edendavad Euroopa kultuurilist mitmekesisust).

Paketitoetuse ja paketitoetuse 2. etapi puhul eraldatav rahaline toetus on 70 000 kuni 190 000 eurot. Eraldatav rahaline toetus ei tohi ületada 50 % tootja esitatud abikõlblikest kuludest.

Täitevasutus jätab endale õiguse kõiki ettenähtud vahendeid mitte välja jagada.

6. Taotluste esitamise tähtaeg

Taotlused tuleb paber kandjal saata Tegevagentuuri (EACEA) hiljemalt **25. novembri 2011 ja 13. aprilli 2012** ning kasutada tuleb kodulehelt allalaetud taotlusvorme (vt 3. punkti) järgmisele aadressile:

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) — MEDIA
Constantin DASKALAKIS
BOUR 3/30
Avenue du Bourget/Bourgetlaan 1
1140 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Vastu võetakse ainult ametlikul avalduse vormil esitatud avaldused, mille on nõuetekohaselt allkirjastanud isik, kellel on volitus võtta taotluse esitanud asutuse nimel õiguslikult siduvaid kohustusi.

Faksi või e-posti teel saadetud taotlusi vastu ei võeta.

7. Üksikasjalik teave

Taotlusvooru täisteksti koos taotlusvormidega leiate järgmiselt Interneti-aadressilt <http://www.ec.europa.eu/media>

Taotlused peavad vastama kõikidele täistekstis esitatud tingimustele ning need tuleb esitada ettenähtud vormidel.

MEDIA 2007 – ARENDUS, LEVI, PROMOTSIOON JA KOOLITUS**Taotlusvoor – EACEA/22/11****Toetus sidus- ja võrguühendusega interaktiivsete teoste arenduseks**

(2011/C 279/08)

1. Eesmärgid ja kirjeldus

Käesolev teade taotlusvoorude väljakuulutamise kohta põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsusel nr 1718/2006/EÜ toetusprogrammi rakendamise kohta Euroopa audiovisuaalsektoris (MEDIA 2007).

Üheks programmi eesmärgiks on toetada rahalise abi kaudu Euroopa sõltumatute tootmisettevõtete Euroopa ja rahvusvahelistele turgudele mõeldud tootmisprojektide arendust.

2. Abikõlblikud taotlejad

Käesolev teade on suunatud Euroopa ettevõtetele, kelle tegevus toetab ülalmainitud eesmärkide saavutamist, eelkõige sõltumatutele tootmisettevõtetele.

Taotlejad peavad olema registreeritud ühes järgmistest riikidest:

- Euroopa Liidu 27 liikmesriiki;
- EMP riigid, Šveits ja Horvaatia.

3. Abikõlblikud meetmed

Abikõlblikud on järgmised interaktiivsed teosed:

Sellise digitaalse interaktiivse sisuga idee väljatöötamine (esimese esituskõlbuliku rakenduseni), mis täiendab audiovisuaalset projekti (draamafilm, loominguine dokumentaalfilm või animafilm), mis on spetsiifiliselt arendatud vähemalt ühe jaoks järgmistest platvormidest:

- Internet;
- personaalarvuti;
- mängukonsool;
- käeshoitav seade;
- interaktiivne televisioon.

Digitaalne sisu peab sisaldama järgmist:

- tihe interaktiivsus narratiivse komponendiga;
- originaalsus, loovus ja uuenduslikkus võrreldes olemasolevate teostega;
- kaubanduslik potentsiaal Euroopas.

Esitatud interaktiivne teos võib täiendada üksnes järgmiste eetriaegadega audiovisuaalseid projekte:

- draamafilm eetriaajaga vähemalt 50 minutit (seriaali korral seriaali kogukestus);

- loominguline dokumentaalfilm eetrijaga on vähemalt 25 minutit (seriaali korral ühe episoodi kestus);
- animafilm eetrijaga vähemalt 24 minutit (seriaali korral seriaali kogukestus).

Abikõlblikud ei ole järgmised tegevused:

Abikõlblikud ei ole järgmistesse kategooriatesse kuuluvate teoste arendus- ja tootmistegevused:

- teatmeteosed (entsüklopeediad, atlased, kataloogid, andmebaasid jmt);
- õppematerjalid (koolitusprogrammid, käsiraamatud jmt);
- tööriistad ja tarkvarateenused;
- teabeteenused või ainult transaktsioonilised teenused;
- teabeprogrammid ja -väljaanded;
- turismi reklaamivad projektid;
- multimeedia kunstiprojektid;
- veebilehed, mis on suunatud sotsiaalvõrgustikele, Interneti-foorumitele, blogidele või sarnastele tegevustele;
- projektid, mis edastavad otseselt või kaudselt sõnumeid, mis on vastuolus Euroopa Liidu poliitikaga. Näiteks projektid, mis on vastuolus tervishoiuhuvidega (alkohol, tubakas, narkootikumid), inimõiguste austamise, inimeste turvalisuse, sõnavabadusega jne;
- projektid, mis propageerivad vägivalda ja/või rassismi ja/või sisaldavad pornograafiat;
- reklaamteosed;
- institutsionaalsed teosed konkreetse organisatsiooni või selle tegevuse reklaamimiseks.

Taotlusvoorul 22/11 on kaks tähtaega. Esimesel tähtajal osalemiseks peab toetuse taotluse saatma täitevasutusele ajavahemikus alates taotlusvooru väljakuulutamise teate avaldamisest kuni 25. november 2011. Teisel tähtajal osalemiseks peab toetuse taotluse saatma täitevasutusele ajavahemikus alates 26. november 2011 kuni 13. aprill 2012, mis on taotlusvooru lõppkuupäev.

Projektide maksimumkestus on esimesel tähtajal esitatud toetuse taotluste puhul kuni 30. juunini 2014 ning teisel tähtajal esitatud taotluste puhul 30. novembrini 2014 või kuni projekti tootmisse mineku kuupäevani sõltuvalt sellest, kumb saabub varem.

4. Toetuse määramise kriteeriumid

Punkte antakse järgmiste kriteeriumide alusel. Kokku on võimalik saada 100 punkti.

- taotluse esitanud ettevõttega seotud kriteeriumid (40 punkti):
 - arendusstrateegia kvaliteet (10);

- arenduse eelarve järjekindlus (10);
- ettevõtte suutlikkus projekti ellu viia (10);
- rahastamisstrateegia kvaliteet (10);
- esitatud projektiga seotud kriteeriumid (60 punkti):
 - sisu kvaliteet ja kontseptsiooni originaalsus võrreldes olemasolevate töödega (20);
 - teose uuenduslikkus, kasutatud tehnika asjakohasus ja interaktiivsuse kvaliteet (20);
 - Euroopas kasutamise võimalus ja sobivus sihtauditooriumi jaoks (20).

5. Eelarve

Kokku eraldatakse toetust 2,5 miljonit eurot. Rahalise toetuse liik: toetus.

Maksimaalne eraldatav rahaline toetus võib olla 10 000 kuni 150 000 eurot.

Eraldatav rahaline toetus ei tohi ületada 50 % tootja esitatud abikõlblikest kuludest (60 % projektide puhul, mis edendavad Euroopa kultuurilist mitmekesisust).

Täitevasutus jätab endale õiguse kõiki ettenähtud vahendeid mitte välja jagada.

6. Taotluste esitamise tähtaeg

Taotlused tuleb paber kandjal saata täitevasutusse (EACEA) hiljemalt **25. novembriks 2011 ja 13. aprilliks 2012** ning kasutada tuleb kodulehelt allalaetud taotlusvorme (vt 3. punkti) järgmisele aadressile:

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) — MEDIA
Constantin DASKALAKIS
BOUR 3/30
Avenue du Bourget/Bourgetlaan 1
1140 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Vastu võetakse ainult ametlikul avalduse vormil esitatud avaldused, mille on nõuetekohaselt allkirjastanud isik, kellel on volitus võtta taotluse esitanud asutuse nimel õiguslikult siduvaid kohustusi.

Faksi või e-posti teel saadetud taotlusi vastu ei võeta.

7. Üksikasjalik teave

Taotlusvooru täisteksti koos taotlusvormidega leiate järgmiselt Interneti-aadressilt:

<http://ec.europa.eu/media>

Taotlused peavad vastama kõikidele täistekstis esitatud tingimustele ning need tuleb esitada ettenähtud vormidel.

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

EUROOPA KOMISJON

Eelteatis koondumise kohta

(Juhtum COMP/M.6348 – Arla Foods/Allgäuland)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2011/C 279/09)

1. 15. septembril 2011 sai komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta, mille raames ettevõtja Hansa-Milch AG („Hansa”, Saksamaa), mis kuulub ettevõtjale Arla Foods Amba („Arla”, Taani), omandab täieliku kontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ettevõtjate Allgäuland-Käsereien GmbH ja AL Dienstleistungs-GmbH (üheskoos „Allgäuland”, Saksamaa) üle aktsiate või osade ostu teel

2. Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:

- Arla on piimaühistu, mis kuulub piima tootvatele talunikele. Ettevõtja tegutseb erinevate piimatoodete tootmise ja müügi valdkonnas. Saksamaal tegutseb Arla peamiselt oma tütarettevõtja Hansa kaudu;
- Allgäuland on piimaühistu ning toodab peamiselt Saksamaal erinevat sorti kvaliteetjuuste ning muid piimatooteid.

3. Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda EÜ ühinemismääruse reguleerimisalasse, kuid lõplikku otsust selle kohta ei ole veel tehtud.

4. Komisjon kutsub huvitatud kolmandaid isikuid esitama komisjonile oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama hiljemalt kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkusi võib saata komisjonile faksi (+32 22964301), elektronposti (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) või postiga järgmisel aadressil (lisada viitenumber COMP/M.6348 – Arla Foods/Allgäuland):

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („EÜ ühinemismäärus”).

Eelteatis koondumise kohta
(Juhtum COMP/M.6392 – Gores/Mexx)
Võimalik lihtsustatud korras menetlemine
(EMPs kohaldatav tekst)
(2011/C 279/10)

1. 15. septembril 2011 sai komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta, mille raames ettevõtja Gores Group LLC („Gores”, Ameerika Ühendriigid) omandab ainukontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ettevõtja Mexx European Holding BV („Mexx”, Madalmaad) üle aktsiate või osade ostu teel.

2. Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:

- Gores: börsivälistes ettevõtetesse investeeriv ettevõtja, kes tegutseb tehnoloogia, telekommunikatsiooni, äriteenuste, tööstuse ja rõivaste sektoris peamiselt Ameerika Ühendriikides ja Lääne-Euroopas;
- Mexx: rõivaste, jalanõude ja manuste jaemüük ning rõivaste ja jalanõude hulgemüük Euroopas ja Põhja-Ameerikas.

3. Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda EÜ ühinemismääruse reguleerimisalasse, kuid lõpliku otsust selle kohta ei ole veel tehtud. Vastavalt komisjoni teatisele lihtsustatud korra kohta teatavate ettevõtjate koondumiste käsitlemiseks kooskõlas EÜ ühinemismäärusega ⁽²⁾ tuleks märkida, et käesolevat juhtumit on võimalik käsitleda teatise ettenähtud korra kohaselt.

4. Komisjon kutsub asjast huvitatud kolmandaid isikuid esitama komisjonile oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama hiljemalt kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkusi võib saata komisjonile faksi (+32 22964301), elektronposti (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) või postiga järgmisel aadressil (lisada viitenumber COMP/M.6392 – Gores/Mexx):

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („EÜ ühinemismäärus”).

⁽²⁾ ELT C 56, 5.3.2005, lk 32 („lihtsustatud korda käsitlev teatis”).

Tellimishinnad aastal 2011 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET